

Lunds universitet
Institutionen för kommunikation och medier

När verkligheten gör sig påmind

En retorisk kartläggning av hur Stefan Löfvens regering hanterade
flyktingsituationen 2015

Kandidatuppsats: Retorik
Handledare: Anders Eriksson
Författare: Jesper Robild

Abstrakt

Föreliggande uppsats tillämpar ett flertal retoriska teoribildningar och tillhörande analysmetoder samt metodiskt bruk av socialkonstruktivism, med ambitionen att kartlägga och därmed öka förståelsen för de språkliga drag som kom till uttryck när Stefan Löfvens regering hanterade omläggningen av flyktingpolitiken hösten 2015. De artefakter som behandlas i en komparativ analys utgörs av Löfvens tal vid en manifestation för flyktingar den 6/9 2015 och den pressträff han höll tillsammans med Åsa Romson den 24/11 2015. Resultatet tydliggör hur regeringens språk vid pressträffen i lägre grad berör långsiktiga visioner. Politiskt ansvar förflyttas delvis från EU, regeringen och folket till verkligheten, vilket leder till att regeringen får omläggningen att framstå som ofrånkomlig. Såväl innan som efter omläggningen kan regeringen fasthålla en stolthet över Sveriges gemensamma insats.

Nyckeltermerna: retorik, dramatism, second persona, socialkonstruktivism, Stefan Löfven, Åsa Romson, migrationspolitik

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund	2
3. Syfte och frågeställningar	3
4. Tidigare forskning	4
4.1. <i>Talaren Stefan Löfven</i>	6
5. Perspektiv, tillvägagångssätt och förhållningssätt	7
5.1. <i>Den retoriska situationen</i>	7
5.2. <i>Metodiskt bruk av den retoriska situationen</i>	7
5.3. <i>Black och second persona</i>	8
5.4. <i>Metodiskt bruk av second persona</i>	9
5.5. <i>Burke och dramatismen</i>	11
5.6. <i>Pentadanalys</i>	12
5.7. <i>Hackings perspektiv på socialkonstruktivism</i>	14
5.8. <i>Metodiskt bruk av socialkonstruktivism</i>	15
5.9. <i>Metodproblem och agenda</i>	16
6. Två tal om flyktingsituationen	17
6.1. <i>Materialöversikt</i>	17
6.2. <i>Urvalsprocess</i>	18
7. Analys och resultatredovisning	19
7.1. <i>Talens retoriska situationer</i>	20
7.1.1. <i>Retorisk situation, Medborgarplatsen</i>	20
7.1.2. <i>Retorisk situation, pressträffen</i>	21
7.1.3. <i>Sammanfattning av retorisk situation</i>	22
7.2. <i>Talens tilltänkta publik</i>	23
7.2.1. <i>Tilltänkt publik, Medborgarplatsen</i>	23
7.2.2. <i>Tilltänkt publik, pressträffen</i>	24
7.2.3. <i>Publikens relation till omläggningen</i>	25
7.3. <i>Motiv och filosofiska inriktningar</i>	26
7.3.1. <i>Pentad, Medborgarplatsen</i>	26
7.3.2. <i>Pentad, pressträffen</i>	28
7.3.3. <i>Motivens relation till omläggningen</i>	30
7.4. <i>Bilder av verkligheten</i>	30
7.4.1. <i>Bilder av verkligheten, Medborgarplatsen</i>	31
7.4.2. <i>Bilder av verkligheten, pressträffen</i>	32
7.4.3. <i>Jämförelse och relation till omläggningen</i>	33
7.5. <i>Retorik och hantering av en politisk omläggning</i>	34
8. Diskussion	37
8.1. <i>Resultatens betydelse</i>	37
8.2. <i>Generella slutsatser, vidare forskning och utvärdering</i>	38
9. Käll- och litteraturförteckning	42
9.1. <i>Litteratur</i>	42
9.2. <i>Otryckta källor</i>	43
9.3. <i>Opublicerade referenser</i>	44
10. Bilagor	44
10.1. <i>Tal av statsminister Stefan Löfven vid manifestationen för flyktingar</i>	44
10.2. <i>Presskonferens 24 november Stefan Löfven och Åsa Romson</i>	47

1. Inledning

I ett regnigt Stockholm den 6e september 2015 hölls en manifestation för de tiotusentals människor som flytt inbördeskriget i Syrien och andra konflikter i Mellanöstern, och sedermera tagit sig till Sverige. Som en del av demonstrationen höll statsminister Stefan Löfven (s) ett tal på Medborgarplatsen. Orden *"mitt Europa bygger inte murar"*¹ har kommit att bli signifikativa för talet, inte minst beroende på att statsministern vid en pressträff tillsammans med vice statsminister Åsa Romson (mp) bara drygt två månader senare tillkännagav att Sverige skulle upprätta ID-kontroller som en av flera åtstramningar i flyktingpolitiken. Kontrollerna innebar bland annat att stängsel sattes upp mellan tågspåren på Köpenhamns flygplats.

Antalet flyktingar som sökte sig till Sverige hade visat sig bli större än någonsin i svensk historia. Varje vecka anlände fler än vad det gjorde från Chile under hela 1970-talet.² Totalt kom det 163 000 flyktingar till Sverige under 2015.³ Dåvarande migrationsminister Morgan Johansson (s) försvarade de plötsliga åtstramningarna bland annat genom att hävda att "man måste erkänna att det finns en gräns för hur mycket ett land kan ta emot."⁴ Läget ansågs vara extremt och ojämförbart med någon tidigare flyktingström.

Stefan Löfven och hans regerings tvära omläggning av flykting- och asylpolitiken kan krasst betraktas som ett typexempel på en så kallad politisk tvärvändning. Statsministern höll först ett uppmärksammat tal om att verka för ett EU med en välkomnande flyktingpolitik, för att bara drygt två månader senare presentera förslag som stred mot den politik hans regering hade sagt sig stå för. Den andra november 2017 sände SVT humorgruppen Grotescos satirmusikal om flyktingdebatten 2015. Gruppen verkade ha betraktat omläggningen som så pass uppseendeväckande att de kunde skriva material nog för att fylla ett trettio minuter långt

¹ Se bilaga 10.1. avsnitt IX.

² Tvärvändningen, Pontus Mattsson.

³ Regeringen: <http://www.regeringen.se/artiklar/2015/12/fragor-och-svar-lag-och-forordning-om-identitetskontroller-vid-allvarlig-fara-for-den-allmanna-ordningen-eller-den-inre-sakerheten-i-landet/> (2018-01-06).

⁴ Tvärvändningen, Pontus Mattsson.

avsnitt i vilket de tonsatte bilden av statsministern som en förespråkare av Sverige som en moralisk stormakt – tills verkligheten gjorde sig påmind.

En politisk omläggning behöver hanteras, och Löfven är varken den första eller sista politikern som försatt sig i en sådan situation. Integrationsminister Nyamko Sabunis (fp) förslag om indragen retroaktiv föräldrapenning för asylsökande 2010 sågs som så kontroversiellt att hon förlorade sin plats som minister. Sju år senare stod alla partier utom Vänsterpartiet bakom förslaget. Vad kan vi lära oss om hur politiker manövrerar sådana typer av omläggningar genom att studera hur de hanteras och legitimeras med hjälp av retorisk analys?

2. Bakgrund

Den 29e oktober 2017 sändes journalisten Pontus Matssons dokumentär *Tvärvändningen* på SVT. Med utgångspunkt i regeringens tvära omläggning av flyktingpolitiken med tillfälliga uppehållstillstånd och gränskontroller redogör Matsson för hur svensk invandringspolitik har skiftat sedan 1975. Då lade dåvarande invandringsminister Anna-Greta Leijon grunden för en ny politik genom att hävda att Sverige skulle bli ett föregångsland gällande mottagning av invandrare. Antalet mottagna flyktingar under 70-, 80- och 90-talet varierade främst beroende på situationen i länder som Chile, Sovjetunionen och Jugoslavien, men påverkades också av beslut om sådant som skärpta asylregler och visumkrav som togs och sedan revs upp av olika regeringar.⁵

Migrationsminister Tobias Billström (m) blev ifrågasatt i SVT Debatt när han talade om "volym", ett ord som fördömdes av både Fredrik Reinfeldt (m) och Löfven, men som Matsson idag menar är självklart för många. Morgan Johansson berättar i dokumentären om hur det i hans mening är en helt annan sak att föra volymdiskussionen när det kommer 160 000 flyktingar på ett år.⁶

Den 19e november 2015, fem dagar innan Stefan Löfven och Åsa Romson skulle komma att presentera ID-kontrollerna som en förlängning av de inre gränskontroller som hade upprättats

⁵ *Tvärvändningen*, Pontus Mattson

⁶ *Ibid*

den 12e november⁷, hade Stefan Löfven berättat att Sverige skulle verka för att EU ska upprätta biometriska kontroller vid Schengens gränser.⁸ Detaljerna kring ID-kontrollerna på Köpenhamns flygplats presenterades den 9de december av dåvarande⁹ migrationsminister Morgan Johansson¹⁰, och den 18e december presenterade infrastrukturminister Anna Johansson (s) att förslaget röstats igenom i riksdagen.¹¹ Omläggningen var verklighet.

Retoriken är ett verktyg som väsentligt kan underlätta vår kommunikation och förståelse för densamma.¹² Politiker har lyckats behålla sitt förtroende trots att de lagt om den politik de lovat sina väljare att stå för. Inte sällan just för att de vet precis hur de ska uttrycka sig för att inte framstå som lögnare och svikare – oavsett anledning till omläggningen. En komparativ studie av två tal kan förhoppningsvis kasta ljus på vilka retoriska medel politiker kan tänkas välja att använda sig av när de ställs inför denna typ av situationer.

Med hjälp av min analys hoppas jag kunna bidra till en ökad förståelse för detta specifika ärende – vilken retorik som användes för att hantera och legitimera åtstramningarna i flyktingpolitiken 2015. Förhoppningsvis kan vi också våga dra generella slutsatser om vilka strategier som kan betraktas som norm för politiker i situationer som denna. Sådana slutsatser kan vara nyttiga att känna till både för de som betraktar och de som håller politiska tal.

3. Syfte och frågeställningar

Genom att använda olika retoriska analysmetoder för att studera och jämföra Stefan Löfvens tal vid Medborgarplatsen med pressträffen där ID-kontrollerna presenterades, hoppas jag kunna identifiera skillnader i språkval som kan utgöra ett exempel på hur politiker hanterar, legitimerar och rentav försvarar sina omläggningar med hjälp av retorik. De slutsatser jag drar kommer i diskussionsavsnittet sättas i relation till politiska omläggningar i allmänhet. Eftersom

⁷ Sveriges Radio: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6356748> (2018-01-06).

⁸ Aftonbladet: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/article21794664.ab> (2018-01-06).

⁹ Morgan Johansson är sedan den 27e juni 2017 och i skrivande stund justitie- och inrikesminister.

¹⁰ Svenska Dagbladet: <https://www.svd.se/1100-migrationsministern-om-id-kontroller> (2017-11-30).

¹¹ Regeringen: <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2015/12/anna-johansson-kommenterar-regeringsbeslut-om-forordning-for-id-kontroller/> (2017-11-30).

¹² Här syftar "kommunikation" på praktiskt utövande av retorik (utens) och "förståelse" på teoretisk insikt i retorik (docens).

Romson är delaktig i det andra talet benämner jag härefter analysobjektens gemensamma avsändare "regeringen".¹³ *Uppsatsens syfte* är att med hjälp av retoriska analysmetoder kartlägga och därmed försöka öka förståelsen för de språkval som regeringen gjorde vid hanteringen av omläggningen av flyktingpolitiken 2015. I förlängningen kan detta syfte utgöra en del av en större helhet bestående av generell förståelse.

För att uppfylla uppsatsens syfte kommer jag utgå från fyra frågeställningar. Den första avser *beskriva* de retoriska situationer ur vilka talen uppstår. Den andra avser *kommentera* materialet genom att ur ett retorikanalytiskt perspektiv besvara hur eventuella skillnader i talen kan sägas vara kopplade till och säga något om regeringens hantering av sin omlagda politik. Även den tredje frågan *kommenterar* materialet, här ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, genom att beskriva bilder av verkligheten skapade av regeringen som kan tänkas relatera till omläggningen. Fråga fyra *värderar* materialet genom att jämföra samtliga likheter och skillnader för att söka kartlägga och förstå varför talen ser ut som de gör.

1. Hur ser de retoriska situationerna ut för de två talen?
2. Vilka eventuella skillnader finns beträffande retoriska drag som kan tänkas relatera till hanteringen av omläggningen?
3. Vilka eventuella skillnader kan observeras i de bilder regeringen skapar av verkligheten som kan tänkas relatera till hanteringen av omläggningen?
4. Vilken betydelse får observerade likheter och skillnader för vår förståelse av hur den här omläggningen hanterades?

4. Tidigare forskning

Redan ett år efter regeringens omläggning av flyktingpolitiken började universitetsstudenter sammanställa uppsatser i ämnet.¹⁴ Inte bara har händelseförloppet berörts ur ett politiskt perspektiv. Även försök att förklara orsakssambanden som ledde till omläggningen, vad som föranledde Löfvens olika tal samt hur han argumenterade i dem har avhandlats.

¹³ Se s. 17 under "urvalsprocess" för utförlig motivering av att "regeringen" är talens gemensamma användare.

¹⁴ Med tanke på det talrika antalet politiska omläggningar genom historien kommer endast två uppsatser om just denna omläggning avhandlas här.

Kandidatuppsatsen *Mitt Europa bygger (inte) murar* lades fram av Axel Rydén i ämnet Statsvetenskap vid Lunds Universitet. Uppsatsen redogör för förändringen av migrationspolitiken genom att belysa olika aspekter av beslutsfattande i kris.¹⁵ Även Rydén beskriver situationen som uppstod under flyktingkrisen som unik i svensk politisk historia, och att det är svårt att hitta historiska exempel på hur en regering har svängt så kraftigt i en fråga under så pass kort tid.¹⁶ Syftet bakom Löfvens första tal beskrivs i resultatsammanfattningen som ett försök att stärka sitt mandat som en humanitär förebild för sina väljare samt signalera sin omtanke för flyktingströmmarna.¹⁷ Anledningen till den tydliga signalpolitik i form av konkreta åtstramningar som lades fram vid presskonferensen den 24 november beskrivs av Rydén som ett resultat av att den inhemska debatten hårdnade vilket ökade opinionen mot regeringens tidigare förhållningssätt till flyktingströmmen.¹⁸ Förklaringar och redogörelser som Rydén upplever att hans uppsats inte kan besvara berör de sätt som regeringen kan tänkas ha resonerat och agerat på vid omläggningen, vilket han menar skulle kunna bidra till en klarare bild av händelseförloppet.¹⁹ Här kan min uppsats fylla en lucka genom en fördjupning i vilka retoriska drag som kom till uttryck vid hanteringen.

Anton Svendsen lade fram kandidatuppsatsen *Skiftande resonemang i en skiftande värld* vid Karlstad Universitet, även denna i Statsvetenskap. Uppsatsen utreder hur och varför Löfvens resonemang i flyktingfrågan har förändrats från att han blev statsminister i oktober 2014 fram till presskonferensen den 24e november 2015, samt vilka teser och argumentationer som kommer till uttryck i olika uttalanden under tidsperioden.²⁰ Svendsen drar slutsatser kring hur skillnaderna i de resonemang som Stefan Löfven förmedlat är en direkt konsekvens av det ökade antalet asylsökningar under oktober och november 2015. Efter att ha argumenterat för positiva resultat av invandringen under ett års tid börjar Löfvens uttalanden skilja sig efter

¹⁵ Rydén, Axel (2016), *Mitt Europa bygger (inte) murar. Förändringen av den svenska migrationspolitiken*, s. 1.

¹⁶ Ibid, s. 31.

¹⁷ Ibid, s. 17.

¹⁸ Ibid, s. 19.

¹⁹ Ibid, s. 34.

²⁰ Svendsen, Anton (2016), *Skiftande resonemang i en skiftande värld. En argumentationsanalys av Stefan Löfvens uttalanden i invandrings- och flyktingfrågan åren 2012 – 2015*, s. 15.

talet vid Medborgarplatsen. Talet vid pressträffen saknar helt positiva resonemang.²¹ Svendsen utreder visserligen hur regeringens politiska omläggning kommer till uttryck genom en analys av Löfvens pro-argument för de två teser han grundar sina tal i (invandringen är positiv kontra negativ), men tar till skillnad från min uppsats inte hänsyn till övriga retoriska strategier eller kännetecken som kan upptäckas i talen.

4.1. Talaren Stefan Löfven

Boken *Talskrivarna – Om retoriken i politiken* är skriven av retorikern Hans Gunnarsson och journalisten Stefan Thulin. Löfvens talskrivare Anders Thor, utbildad retoriker²², står för den information som ges om statsministers talstrategier. Thor är restriktiv med att presentera vilka delar av Löfvens tal som han ligger bakom, men berättar att vissa tal helt saknar underlag medan andra har ett stort.²³ Löfven beskrivs som en berättande talare, och de två arbetar mycket med *exemplum* – analogier där en specifik person och/eller en handling lyfts fram för att illustrera någonting föredömligt.²⁴ Även om Löfven arbetar med en talskrivare har uppsatsen som utgångspunkt att det är statsministern som har haft sista ordet. Dels eftersom han tillsammans med Romson är den slutgiltiga avsändaren, dels eftersom vi inte kan ta reda på i vilken utsträckning utomstående talskrivare eventuellt har bidragit till talen.

Författarna beskriver Löfven som en talare utan större retorisk skicklighet, men som vinner på att vara personlig och ödmjuk. De hävdar också att hans tal skiljer sig åt avsevärt i retorisk finess och struktur – vissa tal är uppenbart tredelande enligt retorikens grundprincip, vissa är torftiga och vissa innehåller rikligt med stilfigurer. Löfvens tal vid Almedalen 2012 används som ett exempel på ett på många vis lyckat tal, där han använder stilfigurer med finess, stärker sitt ethos genom att berömma plats och publik samt anknyter sin agenda till en internationell analys vilket påminner om Olof Palme. Däremot menar författarna att han misslyckas med att bygga upp pathos i talets slut, istället gör han en ”tråkig sammanfattning.”²⁵

²¹ Svendsen, Anton (2016), *Skiftande resonemang i en skiftande värld. En argumentationsanalys av Stefan Löfvens uttalanden i invandrings- och flyktingfrågan åren 2012 – 2015*, s. 62-63.

²² Gunnarsson, Hans & Thulin, Stefan (2017), *Talskrivarna. Om retoriken i politiken*, s. 26.

²³ Ibid, s. 23.

²⁴ Ibid, s. 38 - 40.

²⁵ Ibid, s. 23, 29 - 30.

5. Perspektiv, tillvägagångssätt och förhållningsätt

5.1. Den retoriska situationen

För att besvara min första frågeställning kommer jag tillämpa en analysmetod förankrad i teori om den retoriska situationen. Syftet med frågeställningen är att *beskriva* de retoriska situationer som har skapat behov av talen. Begreppet användes första gången av 1966 av Lloyd F. Bitzer i publikationen *The Rhetorical Situation*. Bitzer menar att alla situationer karaktäriseras av omständigheter, och att de situationer där talare skapar retorisk diskurs utmärks av särskilda karaktärsdrag.²⁶ Retorik (utens) handlar om att förändra verkligheten genom att introducera publiken för något som den har möjlighet att förändra²⁷ – publiken blir talarens verktyg. Situationen som ger retorisk diskurs existensberättigande måste innehålla en möjlighet till förändring, en förändring i vilken talaren ser ett värde.²⁸

Nedan presenteras vilka begrepp sprungna ur Bitzers teori som kan användas för att få syn på den retoriska situation som genererar retorisk diskurs, samt hur uppsatsen förhåller sig till begreppen.

5.2. Metodiskt bruk av den retoriska situationen

För att analysera och beskriva en specifik retorisk diskurs sprungen ur en retorisk situation introducerade Bitzer tre begrepp som definierar situationen. Det *påträngande problemet* (*exigence*) är något som kräver en förändring, ett hinder för att saker ska vara som talaren vill att de ska vara.²⁹ Problemet måste kunna lösas av en *retorisk publik* (*audience*)³⁰ vars attityd och/eller handlingar har möjlighet att förändras genom talarens retorik.³¹ Utomstående, *begränsande omständigheter* (*constraints*) är de faktorer som har makten att både positivt

²⁶ Bitzer, Lloyd F. (1968), "The rhetorical situation". Philosophy and rhetoric, vol 1. s. 1.

²⁷ Ibid, s. 4.

²⁸ Kjeldsen, Jens Elmelund (2008), *Retorik idag: Introduktion till modern retorikteori*, s. 84.

²⁹ Bitzer, Lloyd F. (1966), *The rhetorical situation*, s. 6.

³⁰ Här gör Bitzer en tydlig skillnad på publik och *retorisk publik* – det är endast en retorisk publik som har möjlighet att lösa det påträngande problemet.

³¹ Ibid, s. 7.

och negativt påverka möjligheten att lösa det påträngande problemet. Omständigheterna är dels de som talaren själv skapar, dels de som skapas i situationen.³²

Med hänsyn till uppsatsens omfattning och det faktum att jag tillämpar ett flertal metoder kommer jag i analysavsnittet avgränsa eventuell komplexitet som försvagar strukturen av de två situationerna och därmed försvårar analysen. Detta kommer i så fall överläggas i den del av diskussionsavsnittet som behandlar vad som talar för respektive emot möjligheten att dra generella slutsatser utifrån min analys.³³

Jag kommer använda mig av Bitzers begrepp för att beskriva vilka värden regeringen såg i att tala vid situationerna, med andra ord vilka förändringar de strävade efter som lösning på vilka påträngande problem. Analysen kan även ge mig svar på vilka publikker som hade möjlighet att genomföra förändringarna, samt vilka omständigheter som verkade begränsande på regeringen. Med hjälp av Bitzers begrepp kan analysen eventuellt klargöra avgörande skillnader i vad regeringen behövde förhålla sig till i respektive tal.

5.3. Black och second persona

För att besvara min andra frågeställning och *kommentera* materialets retoriska drag kommer jag ta hänsyn till ytterligare två retoriska teoribildningar och tillhörande analysmetoder som kan tänkas hjälpa mig förstå hanteringen av omläggningen. Den första teoribildningen berör vilken tilltänkt publik regeringen vänder sig till. Skillnader eller likheter kan förhoppningsvis låta mig komma närmre generella slutsatser om hur en politisk omläggning kan hanteras. Utifrån uppsatsens exempel kan vi fundera kring om och i så fall hur viktigt talarens val av tilltänkt publik är för en sådan hantering. Här knyter jag an till den retoriska situationen genom att gräva djupare i frågan om vilken publik regeringen kan tänkas anta ha bäst möjlighet att påverka det påträngande problemet.

³² Bitzer, Lloyd F. (1966), *The rhetorical situation*, s. 8.

³³ Uppsatsens analys baseras av samma skäl helt och hållet på Bitzers beskrivning av den retoriska situationen. Det bör nämnas att giltigheten för hans begrepp inte fått stå oemotsagd. Den mest kända kritiken levererade Richard E. Vatz i sin artikel "The myth of the rhetorical situation", 1973.

Begreppet *second persona* myntades 1970 i en publikation av den amerikanska retorikprofessorn Edwin Black (1929 – 2007). *First persona* springer ur tanken att den avsedda person (*implied author*) som antyds av ett specifikt tal kan vara en artificiell kreation: en *persona* och inte nödvändigtvis en faktisk person (*actual author*).³⁴ Black menar att vi genom en närläsning av en text också kan upptäcka en antydd publik (*implied auditor*) – en *second persona* bakom den faktiska (*actual auditor*). Enligt Blacks definition karaktäriseras en *second persona* av ideologiska roller³⁵, exempelvis miljömedvetenhet, främlingsfientlighet eller medmänsklighet, som talaren tillskriver publiken.³⁶

Med hjälp av Blacks *second persona*-begrepp kommer analysen utreda vilka publikationer regeringen kan tänkas ha haft i åtanke samt vilka ideologier som präglar dessa. Hur Black menar att en sådan analys går till samt hur jag kommer förhålla mig till metoden presenteras i följande avsnitt.

5.4. Metodiskt bruk av *second persona*

Faktiska och tydligt uttalade påståenden som uppenbart riktar sig till en viss publik bör tas med i analysen av publikens ideologier. Ett sådant exempel skulle kunna vara "vi vänsterpartister måste krossa kapitalismen". Utöver detta genomförs en analys av *second persona* genom en närläsning som söker efter stilistiska kännetecken (av Black benämnt *tokens*). Dessa kan vara mer eller mindre tydliga, och flera publikationer/ideologier kan ha samma typer av åsikter, men en analys av kännetecken kan alltid i någon grad hjälpa oss föreställa oss vilken publik som i talarens huvud är lämplig för att det som uttrycks ska få störst retorisk genomslagskraft. I synnerhet om de är ordagrant utskrivna eller det finns talrika belegg för att de använts av grupper med en viss ideologi. Blacks tecken kan vara allt från pejorativ till metaforer och andra ordval som på något sätt indikerar en viss ideologi.³⁷

³⁴ Begreppen *implied* och *actual (author)* är hämtade bland annat från Wayne Booth och utvidgades av Black till att även användas för *second persona*. Black, Edwin (1965), "The second persona", s. 596.

³⁵ Märk att Black, och därmed även jag, utgår från ideologier i marxistisk mening: "det nätverk av övertygelser som skapar publikens identitet genom att fastställa hur de ser på världen." Black, Edwin (1965), "The second persona", s. 597. Övers: undertecknad.

³⁶ Ibid, s 597.

³⁷ Ibid, s 598.

Jonas Gabrielsen är filosofie doktor vid institutet för internationella kultur- och kommunikationsstudier, Copenhagen Business School. Hans artikel *Topisk kritik* syftar till att beskriva olika facetter av topikbegreppet samt hur valet av särskilda topiker kan grundas i en intention att tilltala en viss publik.³⁸ Genom att resonera kring de facetter Gabrielsen presenterar har jag kunnat sätta ett likhetstecken mellan Blacks tokenbegrepp (stilistiska kännetecken) samt det Black själv väljer att benämna *topos* (utbroderade resonemang), och Gabrielsens topikdefinition som tar avstamp framförallt i Aristoteles *Retoriken*. En av Gabrielsens facetter benämns som kollektiva topiker, en samling fasta element och standardexempel som kan återanvändas i tal: klichéer, ordspråk, illustrativa exempel samt olika stilistiska kännetecken, troper. En talares syfte med att återanvända kollektiva topiker är att öka förståelsen hos just ett kollektiv.³⁹ Ytterligare en facett är att återvända hela argument och analogier,⁴⁰ det Black benämner utbroderade resonemang. Gabrielsens artikel styrker mitt metodiska förhållningssätt till second persona-begreppet genom att den argumenterar för att en klassisk topikanalys kan hjälpa en kritiker förstå varför vissa topiker väljs i förhållande till en viss diskurs med en viss publik. En topik prägel av ett tal som ställs upp i en katalog kan förklara talarens intentioner i fråga om vilken publik hen önskar tilltala.⁴¹ Gabrielsen använder George Bush retorik om "kriget mot terror" för att illustrera detta – Bush använde topiker relaterade till just krig och kriminalitet för att tilltala den publik som önskade att USA skulle bemöta terrorism med militära insatser.⁴²

Likt vad Black förordade är det ideologier i marxistisk mening jag kommer förhålla mig till i min topikanalys, eftersom Sveriges riksdagspartier inte är tillräckligt ideologiskt avskärmade från varandra. Jag kommer ta hänsyn till det metodproblem som innebär att kritikern genom en teckenanalys kan få syn på den antydda publik som hen på förhand förväntar sig se i ett tal eller en text. Ytterligare ett möjligt hinder utgörs av att även tecken vars ideologiska kopplingar ter sig självklara bör beläggas med tidigare forskning som till slut skulle bli väldigt omfattande. Jag kommer därför anamma ett hermeneutiskt förhållningssätt till topikanalysen,

³⁸ Gabrielsen, Jonas (2003), "Topisk kritik", i "Retorikkens Aktualitet – Grundbog i retorisk kritik", s. 157.

³⁹ Ibid, s. 145 - 146.

⁴⁰ Ibid, s. 146 - 148.

⁴¹ Ibid, s. 158.

⁴² Ibid, s. 159 - 164.

där min tolkning av topikerna och deras samband baseras på mina erfarenheter och min förförståelse. Ett sorts sunt förnuft som förhoppningsvis delas av uppsatsens läsare.

Metoden kommer användas för att *kommentera* materialet genom att utreda huruvida regeringens språkval uttrycker några uppenbara skillnader mellan vilka publiker talen kan tänkas tilltala. Resultatet kan användas för att reflektera kring vad dessa slutsatser säger om en hantering av en politisk omläggning.

5.5. Burke och dramatismen

För att besvara min andra frågeställning och vidare *kommentera* materialets retoriska drag avser jag utöver Blacks begrepp även använda mig av den amerikanska litteratur- och filosofivetaren Kenneth Burkes (1897 – 1993) teoribildning kring det han benämnde *dramatism*. Namnet är sprunget ur en föreställning om att alla våra handlingar ingår i *drama* som utgör vår verklighet. Med hjälp av språket tolkar och förstår människan sin omgivning och sin del i detta drama.⁴³ Burke beskrev hur människans språkliga handlingar kan förklaras med ett *motiv*. Talen som analyseras i uppsatsen är följaktligen *symboliska handlingar* som responderar till regeringens motiv. Motivet/motiven korrelerar i sin tur till något som presenterades i avsnittet om retorisk situation, nämligen det värde regeringen såg i att skapa en förändring genom att hålla sina tal. Det faktum att en språklig handling enligt Burkes teoribildning alltid är symbolisk med en motivation bakom leder honom till slutsatsen att en analysmodell som hjälper oss urskilja motivet också säger något om avsändarens syn på omvärlden.⁴⁴

Valet att inkludera Burkes teoribildning kring dramatismen är sprunget ur förhoppningen att en analys baserad på denna ytterligare kan hjälpa mig besvara min andra frågeställning. Medan Blacks metod i förlängningen leder till en analys av publiken fokuserar dramatismen på det motiv som kommer till uttryck i en språkhandling. Med hjälp av den metod som Burke skapade för att skärskåda ett drama avser jag *kommentera* materialet ytterligare i ett försök

⁴³ Viklund (2014), "Kenneth Burke och dramatismen", I: Retorisk kritik, s. 181.

⁴⁴ Ibid, s. 182. Just orden "syn på omvärlden" har en direkt koppling till mitt val att inkludera nästa teoriavsnitt om socialkonstruktivism.

att upptäcka vilka retoriska kännetecken som präglar talen. Metoden kan hjälpa oss besvara en del av frågeställningen som en beskrivning av *second persona* inte är tillräcklig för, nämligen vilka motiv som kommer till uttryck i regeringens tal. Oavsett om de skiljer sig åt kan resultatet bidra till en diskussion kring regeringens motivgrundade tyngdpunkter när de närmar sig flyktingfrågan och hanterar sin omläggning.

För att besvara de teoretiska frågor kring vad som styr våra handlingar och vår förståelse för omvärlden lade Burke fram *pentaden*. Nedan beskrivs tillvägagångssättet samt mitt förhållningssätt till de olika begrepp som strukturerar en pentadanalys, hur jag kommer använda mig av begreppen samt varför metoden är lämplig för att uppfylla uppsatsens syfte.

5.6. Pentadanalys

Burke introducerade pentaden 1945 i boken *Grammar of motives*. Fem nyckelelement utgör analysmetoden, och varje element är i sin tur kopplat till en fråga som ställs till en skildring av en handling för att utreda motivet bakom densamma.⁴⁵ En pentadanalys av en handling och dess skildring i tal eller text kan intimt kopplas till retorisk situation.⁴⁶ En tabell ger en tydlig översikt över pentaden:

Agent	Vem utförde handlingen?
Handling	Vad utfördes?
Scen	Var och när utfördes det?
Metod	Hur, med vilka medel?
Avsikt ⁴⁷	Varför utfördes handlingen? ⁴⁸

⁴⁵ Burke, Kenneth (1962), *A grammar of motives and A rhetoric of motives*, s. xvii.

⁴⁶ Den intima kopplingen innebär inte att den språkliga handlingen uppstår som en direkt respons på situationen, som enligt Bitzer. Pentaden används rent analytiskt i ett försök att definiera situationen. Viklund (2014), "Kenneth Burke och dramatismen", s. 183.

⁴⁷ Märk att *avsikt* eller *syfte* särskiljs från det övergripande motivet bakom den språkliga handlingen.

⁴⁸ Burke, Kenneth (1962), *A grammar of motives and A rhetoric of motives*, s. xvii. Övers: undertecknad.

Kritikern kan välja att låta ett av de fem elementen fungera som utgångspunkt för att besvara frågorna.⁴⁹ Med hänsyn till uppsatsens och materialets omfattning kommer jag modulera pentadanalysen till en personlig version som jag anser tillräcklig för att uppfylla mitt kartläggande syfte. I denna version kommer frågan "vem?" uteslutande besvaras med "(Stefan Löfven och delvis Åsa Romson som representanter för) regeringen".⁵⁰ Detta val av agent leder till att de övriga fyra frågorna ställs för att kunna utreda i vilken utsträckning de olika elementen dominerar regeringen som agent. Vid en djupare pentadanalys skulle det kunna tänkas att talen även innehåller andra agenter.⁵¹

Jon Viklund skriver att det inte är tillräckligt att svara på de fem frågorna för att formulera det bakomliggande motivet – kritikern måste examinera inbördes förhållanden (*ratio*) mellan de olika elementen.⁵² Olika rator kommer olika mycket till uttryck i olika texter, och olika element dominerar varandra inom dessa. I rator som exempelvis "agent – handling" och "agent – scen" placerar vi agenten först, vilket innebär att den dominerar handlingen eller scenen. Burke kopplar varje element till en filosofisk inriktning, där en dominerande agent står för idealism – människan styr motivet. I ovanstående exempel är det alltså agenten, människan, idealism som styr. De andra elementen har möjlighet att styra motivet genom fyra olika förhållanden till agenten, med varsin tillhörande filosofisk inriktning:

Handling – agent. *Realism*, verkligheten styr motivet.

Scen – agent. *Materialism*, avsaknad av fri vilja – omständigheterna styr motivet.

Metod – agent. *Pragmatism*, medlen styr motivet.

Avsikt – agent. *Mysticism*, en större mening styr motivet.⁵³

⁴⁹ Burke, Kenneth (1962), *A grammar of motives and A rhetoric of motives*, s. xxi.

⁵⁰ Det kan vara värt att redan nu påpeka att regeringen framträder som en del av EU, en del av svenska folket eller som Sveriges politiska beslutsfattare i olika pentaduppställningar i de olika talen. Även om mitt val av agent leder till att den påminner om den fysiska avsändaren utgör termen en "persona" i Burkes dramatiska analys; agenten behöver inte vara densamma som avsändaren.

⁵¹ I analysen har jag sållat bort övriga tänkbara agenter som inte helt eller delvis utgörs av regeringen i någon bemärkelse. Dels med hänsyn till uppsatsens omfång, dels eftersom jag vill placera regeringen och deras handling, scen, medel och syfte i fokus genomgående i uppsatsen.

⁵² Viklund, Jon (2014), "Kenneth Burke och dramatismen", s. 187.

⁵³ Bridges, Bill (1996), "Pentad". I: "Encyclopedia of rhetoric and composition", s. 501.

Förutom att vi här kan söka kopplingar mellan Burkes filosofiska inriktningar och de ideologier som genom *second persona*-analysen framträder i Löfvens tilltänkta publik kan en analys baserat på inbördes förhållanden även bidra till förståelse för vilken filosofisk inriktning som kan tänkas dominera när en omläggning ska hanteras med hjälp av retorik. För att undvika en allt för ytlig och godtycklig analys kommer talen analyseras ur mer än en synvinkel, präglade av olika förhållanden, om några sådana visar sig vara uppenbara. Samtidigt kommer jag att försöka att tillämpa pentaden ur ett övergripande helikopterperspektiv med hänsyn till uppsatsens och materialets omfång.

5.7. Hackings perspektiv på socialkonstruktivism

Dominerande ratio och de filosofiska inriktningarna leder oss in på regeringens motiv, vilket Burke kopplade till "syn på omvärlden" – den eller de bilder av verkligheten som regeringen bygger upp genom sina tal. Därför har jag valt att tillämpa teoribildning kring socialkonstruktivism för att besvara min tredje frågeställning. Denna ämnar fylla de luckor som de inledande tre analysmetoderna kan tänkas lämna i uppfyllandet av uppsatsens syfte. Genom att applicera ett socialkonstruktivistiskt perspektiv på materialet kan förhoppningsvis ytterligare förståelse för regeringens hantering skapas. De perspektiv och tillvägagångssätt som presenteras i detta avsnitt kommer användas för att beskriva de bilder av verkligheten som regeringen skapar i de olika talen. Genom en komparativ analys av dessa bilder kommer eventuella skillnaders betydelse för hanteringen av omläggningen kommenteras.

Det perspektiv på och de uppfattningar kring socialkonstruktivism som uppsatsen förhåller sig till utgår från den kanadensiska filosofen Ian Hackings bok *The Social Construction Of What?* publicerad 1999. Boken ger en överblick över vilka typer av ting som vi människor konstruerar enligt Hackings perspektiv, samt angreppssätt som kan användas för att upptäcka konstruktioner i en viss diskurs.

Hacking beskriver tre typer av ting som allmänt anses vara socialt konstruerade av människor i samspel med varandra, samt sitt förhållningssätt till denna teoribildning. Kategorierna beskrivs som urskiljbara, men också luddiga och generella. Den första kategorin är vår

konstruktion av *objekt*, föremål ur en "sunt förnuft-mässig" definition som "finns i världen". Här ingår sådant som människor och deras tillstånd (t.ex. sjukdomar, barndom), handlingar, sysselsättningar, beteenden, erfarenheter samt materiella ting. Även om dessa *objekts* innebörder konstrueras av människan argumenterar Hacking för att många av dem har icke-subjektiva tendenser då de inte existerar bortom människans utmejslade koncept. Detta gör dem mindre lämpliga att betrakta som socialt konstruerade då de samtidigt är väldigt verkliga och objektiva.⁵⁴ Det finns exempelvis redan bestämda överenskommelser kring vad som karaktäriserar en kvinnlig flykting.⁵⁵ Å andra sidan interagerar många typer av *objekt* med ting ur den andra kategorin som utgörs av *idéer* – det är då snarare idén om ett objekt än objektet i sig som konstrueras socialt.⁵⁶ Ett exempel på en idé som samverkar med ett objekt är när konceptet "kvinnlig flykting" en gång konstruerades.⁵⁷ Det är alltså *idén* bakom objektet som är en social konstruktion. Andra idéer utgörs av övertygelser, attityder och teorier – vare sig de är personliga eller delas och diskuteras. Den tredje kategorin benämner Hacking *elevator words*, då orden verkar på ett högre plan än objekt och idéer. Exempel är fakta, sanning, verklighet och kunskap – ord som säger något om hur vi ser på världen men enligt Hacking till skillnad från de andra kategorierna finns bortom den. Eftersom en "social konstruktion av verklighet" antyder att allting är konstruerat, vilket inte ingår i Hackings skola, så väljer han att argumentera mot att dessa ting kan sägas vara socialt konstruerade genom tydliga distinktioner.⁵⁸ Jag förhåller mig till Hackings uteslutning av ordet verklighet genom att låta hans idébaserade konceptualisering av objekt (vad som utgör exempelvis en kvinnlig flykting) representera en *bild* av verkligheten – den typ av bilder jag kommer leta efter i materialet och som hamnar inom ramen för Hackings andra kategori.

5.8. Metodiskt bruk av socialkonstruktivism

Hackings distinktion leder mig till ett lämpligt tillvägagångssätt för att utreda hur en talare konstruerar verkligheten genom sitt språk. Fråga 3 kommer att besvaras genom att med hjälp

⁵⁴ Hacking, Ian (1999), *The social construction of what?*, s. 21 - 22.

⁵⁵ Ibid, s. 10.

⁵⁶ Ibid, s. 34.

⁵⁷ Hacking hänvisar till Moussa, Hélène (1992), *The social construction of women refugees. A journey of discontinuities and continuities*. (ed.d. diss. Univerity of Toronto). Ibid, s. 10 & s. 32.

⁵⁸ Ibid, s. 22 - 24.

av en topikbaserad katalogisering likt den jag valt att använda vid metodiskt bruk av second persona *beskriva* objekt som är återkommande i och gemensamma för talen. Därefter *kommenteras* eventuella skillnader i hur dessa objekt konstrueras på ett idémässigt plan. Idén som definierar innebörden av exempelvis en "flykting" är nämligen enligt Hackings teori möjlig att omvärdera eftersom flyktingarna själva kan vara medvetna om definitionen och ändra sitt beteende.⁵⁹ Även återkommande idéer i form av det han benämner "gemensamma övertygelser" och "attityder" kommer beskrivas. En närläsning kan ge svar på vilken innebörd Löfven ger till dessa ting, samt hur de kan tänkas relatera till hans hantering av omläggningen.

5.9. Metodproblem och agenda

Tidigare nämnda eventuella tendenser till godtycklighet, generalisering samt en risk för att "se det jag vill se" är rimligt att resonera kring i förhållande till valet av antal perspektiv och tillvägagångssätt kontra uppsatsens omfång. Anledningen till att jag valt att använda flera metoder relativt ytligt är för att skapa en matris över ett flertal retoriska samt socialkonstruktivistiska drag. För att uppfylla mitt syfte – en kartläggning – drog jag slutsatsen att detta tillvägagångssätt var mer lämpligt än en djupgående analys utifrån en enskild metod. Uppsatsen skulle också kunna beskyllas för att söka motivera huruvida Löfven är en lämplig statsminister eller en opålitlig kappvändare baserat på min personliga politiska ståndpunkt. Därför vill jag poängtera att denna uppsats syfte endast är att betrakta som en översiktlig kartläggning av retoriska drag som kommer till uttryck vid hantering av politiska omläggningar. Materialvalet som syftar till att exemplifiera detta grundar sig inte i ett intresse av att hylla eller smutskasta Stefan Löfven, det parti, den regering eller den ideologi han representerar, utan i den unika politiska situation som han ställdes inför. En utförlig motivering av materialvalet följer nedan i materialavsnittet.

⁵⁹ Ibid, s. 32.

6. Två tal om flyktingsituationen

6.1. Materialöversikt

Båda talen återfinns i sin helhet i uppsatsens bilagor som är indelade i avsnitt för att underlätta för läsare att följa citathänvisningar. Det första talet var drygt åtta minuter långt och hölls av Stefan Löfven på Medborgarplatsen i Stockholm, söndagen den 6e september klockan 16, som en del i en manifestation för flyktingmottagande. Initiativtagare var Grön ungdom som arrangerade manifestationen tillsammans med alla riksdagspartiers ungdomsförbund, undantaget Sverigedemokraternas. Enligt Stockholmspolisen deltog omkring 15 000 personer i demonstrationen⁶⁰, exakt hur många som tog del av Löfvens tal är oklart då talet direktsändes i flera kanaler. Vid manifestationen talade politiker från båda blocken så väl som kulturpersonligheter under parollen *refugees welcome*.⁶¹ Manus till talet finns publicerat på regeringens hemsida⁶², analysmaterialet utgörs av en transkribering⁶³ av en livesändning.⁶⁴

Pressträffen där regeringens omläggning presenterades hölls tisdagen den 24e november klockan 15 och varade i cirka tjugo minuter. Stefan Löfven inledde och avslutade, medan Åsa Romson stod för mittenpartiet som utgjorde en knapp tredjedel av talet. Min analys inkluderar även Romsons parti. Pressträffen hölls utan avbrott från reportrar och avslutades med en kort frågestund. Flera medier rapporterade direkt, vilket innebär att det är svårt att avgöra hur många som tog del av talet. Analysmaterialet utgörs av en transkribering⁶⁵ av en ljudinspelning som finns publicerad på Sveriges Radios hemsida.⁶⁶

⁶⁰ Aftonbladet: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/paflykt/article21371316.ab> (2018-01-06).

⁶¹ *Refugees Welcome Housing Sweden* är en religiöst och partipolitiskt obunden förening som startade hösten 2015 med syftet att ta fram alternativa bostadslösningar för nyanlända i Sverige.

⁶² Regeringen: <http://www.regeringen.se/tal/2015/09/tal-av-stefan-lofven-vid-manifestationen-for-flyktingarden-5-september/> (2017-11-08).

⁶³ Aftonbladet: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/paflykt/article21371316.ab> (2017-11-08).

⁶⁴ Manuskriptet skiljer sig något från det talade ordet. Jag har valt att bygga min analys utifrån en justering av det publicerade manuskriptet, som bygger på en egen transkribering av livesändningen.

⁶⁵ Inget manuskript till pressträffen finns publicerat, vilket ledde till valet att låta det talade ordet gälla i även i det första talet, för att en komparativ analys som denna ska bli mer pålitlig.

⁶⁶ Sveriges Radio: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6310099> (2017-11-15).

6.2. Urvalsprocess

Trots att Matssons dokumentär visar oss att det skett flera omläggningar av svensk invandringspolitik i modern tid, så hävdar han att endast fallet med Löfvens regering innebar att en specifik politiker genom två specifika tal har uttryckt en sådan tvär omläggning på så kort tid. Matsson målar upp denna regerings omläggning som mer uppseendeväckande än de andra med tanke på inte bara att den politik de sade sig vilja föra lades om, utan också det faktum att Löfven själv satte ord på de två olika typerna av politik hans regering skulle driva. Valet av Stefan Löfvens regering och flyktingfrågan för att söka exemplifiera retorisk hantering av politiska omläggningar kan utöver sin förhållandevis extrema karaktär motiveras med att debatten till stor del har präglats svensk politisk diskurs de senaste åren. Det faktum att exemplet är samtida innebär att det inte bara är intressant genom sin aktualitet utan också har större potential att låta oss diskutera mer trovärdigt kring slutsatser om samtida politisk retorik. Just Löfven kan tänkas vara ett bra analys exempel då vi vet att hans talskrivare Anders Thor har studerat retorik – det är högst tänkbart att observerade, retoriska drag inte är tillfälligheter. Löfven är dessutom statsminister och det är uppenbart att det ligger tid och arbete bakom hans tal – det är ingen improviserande lokalpolitiker vi studerar. Detsamma gäller Åsa Romson, som vid tillfället för pressträffen benämndes vice statsminister.⁶⁷ Materialvalet kan även motiveras med att samma person talar vid båda tillfällena, samt att båda talen fått mycket uppmärksamhet i media. Dels på grund av omläggningen, men också med tanke på de rubriker som Åsa Romsons tårar vid det andra talet framkallade.

Det finns två uppenbara skillnader mellan talen. Dels är det andra en pressträff med första intrycket att fokus ligger på att informera snarare än argumentera såsom i ett klassiskt, politiskt tal likt det första. Samtidigt finns det strategiska språkval att studera även vid ett sådant tillfälle och regeringens åtgärder backas upp med motiveringar. Den andra skillnaden är det faktum att Stefan Löfven inte är ensam vid det andra tillfället. Min utgångspunkt är att Åsa Romsons närvaro inte utgör något hinder för analysen, av flera orsaker. Dels representerar de två vid tillfället inte sina partier utan sin gemensamma regering, och måste därför vara eniga i både argumentation och språkval. Dels utgörs cirka två tredjedelar av talet av Löfven.

⁶⁷ Titeln vice-statsminister var ceremoniell. Utöver denna post var Romson klimat- och miljöminister.

Det är han som står för majoriteten av motiveringarna samt pratar om flyktingsituationen som helhet på ett sätt som påminner om hans första tal. Romson får den informativa rollen, och hon ges ett mindre utrymme för att på ett mer konkret plan presentera de åtgärder som regeringen vill genomföra. Pressträffen kan betraktas som ett tal som hålls av två röster, där Romson mest fungerar som en avlastning för Löfven. Hennes ord kommer inte ignoreras i analysen då det är den retorik som *regeringen* använder – med Löfven och Romson som representanter – som kommer skärskådas för att uppfylla syftet. Detta innebär också att jag har som utgångspunkt att Stefan Löfven talar som representant för sin regering i det första talet – inte i första hand för egen vinning eller för sitt parti. Utgångspunkten kan motiveras med att Löfven är inbjuden i egenskap av statsminister, inte exempelvis partiledare för Socialdemokraterna, och ur en metonymisk synvinkel representerar statsministern just regeringen. Med denna utgångspunkt blir avsändaren lämpligt nog densamma för båda talen.

Det kan vid första anblick upplevas som att en retorisk analys av enbart pressträffen är nödvändig för att studera hur retoriska grepp används för att hantera en omläggning. Jag anser att ett komparativt inslag som har hänsyn till läget innan omläggningen är nödvändigt. Eventuella skillnader i talens bakgrund, omständigheter och retoriska drag är kritiska för att få syn på hur regeringen talar innan respektive efter en hantering av en omläggning. Genom att studera hur retoriken skiljer sig jämfört med när regeringen talade om samma fråga utifrån en motsatt ståndpunkt får jag också en klarare bild av vilka retoriska förändringar som sker i en situation där regeringen måste hantera en omläggning. Förutom att få syn på hur den retoriska situationen i det andra, mer pressade läget, eventuellt skiljer sig från det första talet och förstå skillnaden mellan dem kan jag då också resonera mer trovärdigt kring varför regeringen möjligen lägger fokus på exempelvis olika element i flyktingfrågan i respektive tal.

7. Analys och resultatredovisning

Uppsatsens analysavsnitt disponeras efter frågeställningarna och på så vis och också de perspektiv och tillvägagångssätt som relaterar till respektive frågeställning. Båda talen avhandlas parallellt, jag analyserar alltså inte varje tal för sig utan tillämpar ett tillvägagångssätt i taget. Varje underrubrik sammanfattas med en resultatredovisning som ansluter till nästa avsnitt.

7.1. Talens retoriska situationer

Hur ser de retoriska situationerna ut för de två talen?

Med hjälp av Bitzers begrepp påträngande problem, retorisk publik och begränsande omständigheter kommer nu talens retoriska situationer *beskrivas*.

7.1.1. Retorisk situation, Medborgarplatsen

Den miljö i vilken det första talet hölls inverkar uppenbart på den retoriska situationen. Stefan Löfven bjöds in att tala vid en manifestation under parollen *refugees welcome* – han måste ta hänsyn till att arrangörerna önskar skapa en mer välkomnande attityd mot flyktingar än den som finns idag. Eftersom Löfven ställde upp kan det resoneras kring att det fanns ett värde för honom att representera detta syfte – att måla upp regeringen som välkomnande och omhändertagande. Värdet är direkt relaterat till ett påträngande problem som upprepade gånger uttrycks genom talet – EU och dess medborgare är inte tillräckligt välkomnande mot flyktingar. Det gäller även delar av Sverige, kommuner som smiter undan. Exempel på språkval som uttrycker detta är:

*Mitt Europa bygger inte murar, vi hjälps åt ...*⁶⁸

*... Sverige ska fortsätta att ta sitt ansvar i detta. [...] Det räcker inte, hela Europa måste göra mer*⁶⁹

*EU måste kraftigt öka mottagande av kvotflyktingar ...*⁷⁰

*Sveriges mottagning av flyktingar är hela Sveriges ansvar. Och därför ska också alla kommuner ta emot flyktingar, ingen ska kunna smita undan.*⁷¹

Den retoriska publik som genom rent konkreta handlingar i form av politiska beslut kan öka själva mottagandet utgörs endast av toppolitiker. Det påträngande problemet baserat på omständigheterna förefaller däremot snarare beröra en ökad välkomnande attityd hos

⁶⁸ Se bilaga 10.1. avsnitt IX

⁶⁹ Se bilaga 10.1. avsnitt V

⁷⁰ Se bilaga 10.1. avsnitt VI

⁷¹ Se bilaga 10.1. avsnitt XVI

Sveriges medborgare. En opinionsbildning av detta slag kan öka pressen på beslutsfattare i och i förlängningen utanför landet.⁷² "Kära vänner" och "vi" är återkommande – Löfven vill dela sin empati med publiken och använder många pathosargument. Omständigheter som kan påverka situationen är att han inte uttalat representerar regeringen i själva situationen, även om jag valt att göra den tolkningen. Det kan upplevas som att hans syfte är att lyfta fram sig själv eller möjligen sitt parti som "goda". Ytterligare en omständighet är att Sverigedemokraterna var det enda riksdagsparti som inte deltog i arrangerandet av manifestationen, möjligen för att de var skeptiska till dess paroll. Detta minskar i sin tur sannolikheten att deras sympatisörer tar del av talet, vilket leder till att Löfven i lägre grad behöver ta hänsyn till närvaron av skeptiker som kräver andra typer av argument. Sådana argument saknas i detta tal.

7.1.2. Retorisk situation, pressträffen

Ett kliniskt syfte vid pressträffen är att Romson och Löfven som representanter för regeringen ska informera om ett åtgärds paket. Värdet i att presentera paketet är informativt, men de argument som motiverar paketet är kopplat till det påträngande problemet. Det finns ett värde för regeringen att presentera välgrundade åtgärder i en pressad situation för att återfå sitt förtroende som en regering som tar ansvar för Sverige, då de praktiska problem som flyktingströmmen ledde till hade fått mycket uppmärksamhet. Talet måste i högre grad ta hänsyn till ethos- och logosargument. Att det påträngande problemet skulle vara att ett förtroende och en bild som ansvarstagande som måste byggas upp kan motiveras bland annat av dessa citat:

Vi arbetar här hemma med [...] en reglerad invandring som på ett hållbart sätt [...] kan se till att vi kan göra det bästa, både för samhället och för de människor som flyr.⁷³

... det är att visa att vi helt enkelt inte har möjlighet att göra mer.⁷⁴

Det krävs i dessa dagar fler svåra beslut än de vi hittills har tagit. Vi som regering är redo att fatta dem för att ta ansvar för Sverige.⁷⁵

⁷² En starkare opinion kan också ge toppolitiker förutsättningar för att genomföra vissa förändringar.

⁷³ Se bilaga 10.2 avsnitt I

⁷⁴ Se bilaga 10.2. avsnitt VII

⁷⁵ Se bilaga 10.2. avsnitt XI (Romson)

Men den nuvarande situationen är däremot ohållbar [...] Därför behöver vi kraftigt minska antal asylsökande som kommer till Sverige.⁷⁶

Löfven kallar arbetet hemma i Sverige för *hållbart*, men situationen (troligen verkligheten utanför) beskrivs som *ohållbar*. Han hävdar också motsägelsefullt nog att det är enda hållbara är EU:s gemensamma arbete:

Under hela den tiden så har min och regeringens hållning varit att det enda hållbara, det är att medlemsländerna löser den här utmaningen tillsammans.”⁷⁷

Även pressträffen var direktsänd med en publik som utgörs av medborgare från alla samhällsskikt. Däremot är det rimligt att anta att skeptiker av regeringen och/eller deras flyktingpolitik tar del av detta tal i högre grad än det första, då de här kan få konkreta svar på det missnöje de uttryckt. Regeringens förhoppningar kan tänkas vara att denna publik får en mer positiv attityd till regeringen som en ansvarstagande sådan. Att talet måste ta hänsyn till att meningsmotståndare i högre grad tar del av det kan ses som en omständighet som påverkar situationen, samt att situationen påverkas av att syftet bryter mot den innebörd som regeringen gett till värdeordet solidaritet.

7.1.3. Sammanfattning av retorisk situation

För att lösa problemet med brist på välkomnande attityd vill regeringen i sitt första tal bilda opinion genom att öka denna attityd hos medborgare ur alla samhällsskikt, med undantag av uppenbara skeptiker. Det andra talet föranleds av ett problem sprunget ur minskat förtroende för regeringen gällande ansvarstagande. Regeringen behöver lösa problemet och måste nu anpassa sig både till besvikna väljare och skeptiker. Meningsmotståndare tar del av talet i högre grad, och regeringen måste bryta mot sin tidigare presenterade politik som baserades på solidaritet. En överblickande sammanfattning som denna kan gå miste om eventuell komplexitet i situationerna som förhoppningsvis kan kompletteras och kommenteras i följande avsnitt.

⁷⁶ Se bilaga 10.2. avsnitt XX

⁷⁷ Se bilaga 10.2. avsnitt IV

7.2. Talens tilltänkta publik

Vilka eventuella skillnader finns beträffande retoriska drag som kan tänkas relatera till hanteringen av omläggningen?

Detta avsnitt ämnar *kommentera* materialet genom en topikanalys som söker beskriva regeringens tilltänkta publik (*second persona*). Efter att publikerna beskrivits baserat på en katalogisering över kategorier som vid närläsning uppfattats som återkommande kommer jag resonera kring vad likheter eller skillnader kan tänkas ha för relation till hanteringen av omläggningen. Både stilistiska tecken och eventuella klichéartade resonemang kommer katalogiseras.

7.2.1. Tilltänkt publik, Medborgarplatsen

Tecken, resonemang och ordval i det första talet kan delas in i sex kategorier:

1. **Gemenskap.** Regeringen använder ord som vänner, talar i termer om vi, samarbete, tillsammans, "vara en kompis – en vän – som säger välkommen".
2. **Människors lika värde.** "Människor som du och jag", "människans okränkbara värde och lika rätt".
3. **Krigets fasor.** Fasa, rädsla, terror, krig, sörjer.
4. **Solidaritet.** "Bära solidariteten som vår största stolthet", "tanken var aldrig att medlemsländerna skulle ägna sig åt något slags svartepetter-spel", "vi hjälps åt", "alla kan göra någonting", "aldrig vara en uppgift för en enskild person", "detta är en nationell uppgift".
5. **Sverige.** "Det Sverige vi ska vara stolta över", "Sverige är ett land vi ska vara stolta över".
6. **Ansvar.** Ordet är återkommande många gånger, även i termer som "göra mer". Här handlar det om att både Sverige och EU måste fortsätta ta ansvar för flyktingarnas överlevnad.⁷⁸

⁷⁸ Se bilaga 10.1.

En publik som talet skulle kunna tänkas vara riktat till är socialdemokratiska väljare, då deras värdeord solidaritet och andra kopplingar till ordet är återkommande. Katalogiseringen pekar dock på att regeringens tilltänkta publik är större än så, och att ordet används i en vidare bemärkelse. De försöker genom ordvalet nå ut till medborgare med olika partipolitiska tillhörigheter med den gemensamma nämnaren att de förstår hur fruktansvärt kriget i Mellanöstern är, som värderar människors lika värde och överlevnad, mänsklig gemenskap samt vikten av att alla hjälps åt. Kategori nummer fyra och sex skulle kunna tänkas tilltala de som tycker att krisen är EU:s uppgift snarare än Sveriges, om det inte vore för att talet flera gånger lyfter in vikten av att även nationen Sverige har ett stort ansvar. Kategori nummer fem skulle kunna tänkas tilltala en publik som värderar nationalstaten, men talet gör det klart att det är Sveriges roll som ett flyktingvälkommmande land vi ska vara stolta över. Den tilltänkta publik som framträder av topikanalysen är sammanfattningsvis en publik med en ideologi grundad i medmännisklighet och solidaritet.

7.2.2. Tilltänkt publik, pressträffen

Tecken, resonemang och ordval i det första talet kan delas in i sju kategorier:

1. **Medmännisklighet.** Human flyktingpolitik: "vi tror på ett humanitärt flyktingmottagande", "... på ett värdigt sätt".
2. **Sveriges insats hittills.** Stolthet över vad Sverige har bidrag med – befolkning, kommuner, frivilligorganisationer. "Sveriges vilja och ambitioner", "Sverige är ett litet land som gör en enorm insats", "svenska folket har visat och visar en stor solidaritet", "Sverige har [...] tagit emot fler asylsökande än någonsin", "... och det är Sverige allra bäst på, om vi samarbetar på riktigt".
3. **Ta ansvar för Sverige.** Andrum, "känna förtroende för samhällsfunktionerna", "inte har möjlighet att göra mer", "ta ansvar för Sverige", "värna välfärdens verksamheter".
4. **EU:s gemensamma ansvar.** Sverige har tagit sitt ansvar, nu är det EU:s tur. "Löser den här utmaningen tillsammans", globalt ansvar, enbart på EU-nivå, "processen har gått alldeles för trögt", "flykt från ansvar".

5. **Insikt i situationens ohållbarhet.** Ohållbar situation, kris, ansträngning, massflyktingsituation, utmaning, kapacitet, ”inse att den situation vi har idag är inte hållbar”, ”regeringen är oerhört oroliga”.
6. **Reglering och ordning.** Reglerad invandring, ordningen upprätthålls, hållbar migrationspolitik, skärpta krav, lagar och regler, lätta på trycket.
7. **Konkreta åtgärder.** Kraftfulla åtgärder, tidsbegränsade uppehållstillstånd, bestämmelser, kontroller, skärpt lagstiftning, minska belastningen, ”snabbt lätta på trycket” men också ”långsiktigt”.⁷⁹

En tilltänkt publik som framträder kan kopplas till det värde regeringen kan tänkas se i att hålla talet – återfå förtroende hos skeptiker och besvikna väljare. Topiker som är gemensamma med det första talet är medmännisklighet och stolthet över Sveriges ansvar hittills. Dessa kategorier får dock lämna plats åt ett stort fokus på EU:s ansvar. Regeringen lyfter fram att de tar ansvar för Sveriges samhällsfunktioner, att de inser situationens ohållbarhet och att denna situation måste lösas med regleringar i form av konkreta åtgärder – både snabba och långsiktiga. Den tilltänkta publik som framträder av topikanalysen kan beskrivas som människor som ser flyktingpolitiken som ohållbar och anser att för att Sverige ska fungera måste ansvaret lämnas över på EU i kombination med att åtgärder upprättas för att säkerställa ordningen. Denna publik kan sammanfattningsvis tänkas ha en ideologi som grundar sig i att Sveriges situation måste prioriteras före en generös flyktingpolitik, även om de i viss mån värderar medmännisklighet och den insats Sverige gjort hittills.

7.2.3. Publikens relation till omläggningen

Innan det finns en politisk omläggning som måste hanteras väljer regeringen att vända sig till en publik som värderar medmännisklighet och solidaritet när de talar om flyktingsituationen i Europa. När omläggningen ska legitimeras i samband med det andra talet vänder sig regeringen istället till en publik som värderar Sveriges samhällsfunktioner före en generös flyktingpolitik. Eftersom omläggningen är sprungen ur vad som beskrivits som en kris skulle skillnaden i de tilltänkta publikerna kunna relatera till omläggningen på så vis att regeringen i sitt andra val väljer att vända sig till de som tycker att situationens allvar är så stort att en mer

⁷⁹ Se bilaga 10.2.

ideologiskt grundad retorik måste åsidosättas. Genom att fokusera på att det är krisen, verkligheten, som har tvingat fram omläggningen kan regeringen legitimera densamma.

7.3. Motiv och filosofiska inriktningar

Vilka eventuella skillnader finns beträffande retoriska drag som kan tänkas relatera till hanteringen av omläggningen?

Följande avsnitt avser ytterligare *kommentera* materialet genom att analysera talen utifrån mitt förhållningssätt till Burkes pentad. Med utgångspunkt i att agenten i båda talen utgörs av (olika spektrum som innehåller) regeringen kommer inbördes rator, deras dominerande filosofiska inriktningar samt talens motiv avhandlas följt av en kommentar kring hur detta kan stå i relation till hanteringen av omläggningen.

7.3.1. Pentad, Medborgarplatsen

I detta tal inkluderas regeringen både som "en del av EU" och "en del av svenska folket". De övriga frågorna i pentadanalysen svarar på sådant som regeringen i egenskap av EU-medlemmar eller i egenskap av en del av svenska folket kan göra. Citat ur talen som tydliggör dessa inkluderingar är exempelvis:

EU måste kraftigt öka mottagande av kvotflyktingar och Sverige, ja, vi ska göra vår del av ett sånt åtagande.⁸⁰

Sveriges mottagning av flyktingar är hela Sveriges ansvar.⁸¹

Baserat på denna utgångspunkt kan vi bygga två pentader:

Agent, vem? Regeringen, som en del av EU

Handling, vad? Tvinga hela EU att ta sitt ansvar

Scen, var? Den politiska sfären i Europa

⁸⁰ Se bilaga 10.1. avsnitt VI

⁸¹ Se bilaga 10.1. avsnitt XVI

Metod/medel, hur? Diskussion och samarbete

Syfte, varför? För att stå upp för människans lika värde, solidaritet och vikten av samarbete

Agent, vem? Regeringen, som en del av svenska folket

Handling, vad? Hjälpa flyktingar tillsammans

Scen, var? Ett Europa där människor far illa

Metod/medel, hur? På alla plan i stor och liten skala (konkreta förslag presenteras)

Syfte, varför? För att flyktingarna ska återfå hopp om livet och bli en del av Sverige

Ratio: Det element som nämns tydligast i förhållande till agenten baserat på den första pentadanalysen är *syftet*, varför. Vikten av samarbete, gemensamt ansvar och "vilket Europa vi vill ha" tar stor plats, inte minst vid en jämförelse med andra världskriget och den centrala tropen "murar". Agenten domineras av den filosofiska inriktningen *mysticism*, en större mening styr regeringens motiv.

I den andra modellen är *medel*, hur, vad varje enskild människa kan göra, mer framträdande och styrande i något högre grad. Detta indikerar att en *pragmatism* styr regeringen. Förhållandet mellan avsikt och agent och därmed en mysticistisk inriktning har dock även i denna pentadanalys tydligast prägel på talet, inte minst i inledningen och avslutningen. Syftet driver agenten och styr talets motiv. En alternativ tolkning av båda pentaderna skulle kunna vara att det är regeringen/EU/folket (agenten) som har möjlighet att styra vilken riktning dramat tar, vilket indikerar idealism. Samtidigt måste agenten underkasta sig det syfte, den attityd som uttrycks i talet, eftersom inställningen till människovärde, hjälpinsatser och integration bestämmer *hur* agenten bör handla.

Motiv och syn på verkligheten: Vare sig vi låter regeringen som en del av EU eller av folket utgöra agenten så styrs agenten av *mysticism*. I den språkliga handlingen uttrycks en idé om att människan och hennes syfte, och till viss del hennes medel, styr motivet. Analysen låter oss dra slutsatsen att motivet bakom det första talet, innan omläggningen, är en önskan om att människan (EU, regeringen och svenska folket) ska förändra flyktingsituationen för att uppnå ett högre syfte (inkluderar solidaritet, samarbete, människovärde, integrering, slut på

lidande). Detta motiv indikerar en verklighetsbild där människans högre syfte – här utarbetat efter regeringens politiska inriktning – är det som styr henne.

7.3.2. Pentad, pressträffen

Även vid en pentadanalys av pressträffen ser vi att agenten "regeringen som en del av EU" förekommer. Däremot får "regeringen som en del av folket" lämna plats åt "regeringen som beslutsfattare i Sverige", möjligen beroende på att den faktiska, närvarande publiken endast består av pressfolk. Följande citat är exempel som indikerar denna uppdelning:

Vi arbetar inom EU för att EU ska ta ett samlat och gemensamt ansvar.

Vi arbetar här hemma med en human flyktingpolitik, en reglerad invandring ...⁸²

Två pentader framträder när vi utgår från dessa närliggande agenter:

Agent, vem? Regeringen, som en del av EU

Handling, vad? Hantera massflyktingsituationen

Scen, var? Europa i en tid av kris

Metod/medel, hur? Gemensamma, långsiktiga lösningar

Syfte, varför? Upprätthålla ordningen i Europa

Agent, vem? Regeringen, som beslutsfattare i Sverige

Handling, vad? Åtstramningar av flyktingpolitiken

Scen, var? Sverige i en tid av kris (Sveriges samhällsfunktioner far illa av situationen)

Metod/medel, hur? ID-kontroller och andra direktåtgärder

Syfte, varför? För att ge Sverige ett andrum⁸³

Ratio: I den första pentadanalysen av det andra talet tar förhållandet mellan agenten och handlingen mycket utrymme; regeringen måste tillsammans med EU hantera massflyktingsituationen till varje pris. Samtidigt är scenen och dess omständigheter det som

⁸² Se bilaga 10.2. avsnitt I

⁸³ Se bilaga 10.2

skapar behovet av handlingen. Utan krisen säger oss ren logik att det inte finns någonting att hantera. Den filosofiska inriktning som styr motivet i denna pentad är sålunda dels realism, verkligheten, handlingen. Men också materialism, scenen och dess omständigheter, styr agenten. Det är helt nya villkor att förhålla sig till för regeringen:

Nu står vi i ett läge där människor på flykt inte registreras i landet när de kommer till Europa utan man rör sig fritt mellan länder i EU ...⁸⁴.

Den andra pentadanalysen av det andra talet framstår som den mest komplexa av de totalt fyra när det kommer till att studera inbördes förhållanden. Agenten styrs även här av de omständigheter som scenen utgör och av den handling som omständigheterna tvingar fram. Handlingen utförs med hjälp av konkreta direktåtgärder vars relation till agenten också får stor plats i talet, större än när vi väljer att låta regeringen som en del av EU utgöra agenten. Vi ser att både scenens omständigheter (materialism), handlingen (realism) och medlen (pragmatism) styr när agenten utgörs av regeringen som beslutsfattare i Sverige.

Motiv och syn på verkligheten: Utan scenen, krisen i form av massflyktingsituationen, finns inget behov av att hantera och upprätthålla någon ordning genom långsiktiga lösningar. Det samma gäller den andra pentaden – utan scenen, ett Sverige i kris, finns inget behov av åtstramningar av flyktingpolitiken. Agentens handlingar – krishantering eller åtstramningar – är också centrala i talen oavsett pentad. Både realism och materialism anses stå i motsats till idealism. Analysens resultat skulle därför kunna innebära att människans möjlighet att konstruera verkligheten (idealism) trycks undan. Hon och hennes motiv får styras av omständigheter och verklighet, och enligt den andra pentaden även hennes medel (pragmatism). Ett motiv som då framträder ur regeringens andra tal är att möta och lösa den faktiska verkligheten och dess problem med en handling som utgår från särskilda medel. Detta motiv indikerar att den syn på verklighet som kommer till uttryck i det andra talet innebär att reella omständigheter, medel och en verklighet som förhindrar en fri vilja styr oss snarare än människan och hennes handlingar.

⁸⁴ Se bilaga 10.2. avsnitt V

7.3.3. Motivens relation till omläggningen

Sammanfattningsvis låter pentadanalysen oss tydliggöra hur det första talet har ett motiv som botten i mysticism, vare sig vi låter regeringen som en del av folket eller som en del av EU utgöra agenten. Innan en omläggning ägt rum kan regeringen fokusera på ett högre, visionärt motiv som kort kan sammanfattas med solidaritet, samarbete och medmänsklighet. Vid det andra talet ska en omläggning hanteras, och då botten istället motivet huvudsakligen i realism och materialism, och till viss del pragmatism. Det andra talets motiv styrs av ett behov att möta verkligheten och omständigheter med konkreta handlingar och konkreta medel, och det motiv som framträder i talet är betydligt mindre visionärt och mer konkret än det första – Sverige behöver kort och gott ett andrum. Till skillnad från det första talet har det andra talets motiv inte samma prägel av mysticism. Enligt det första talet ser regeringen en verklighet där människan och hennes syften styr, i det andra uttrycks en verklighetsbild där människan istället styrs av materiella omständigheter.

En möjlig relation mellan motiven och omläggningen skulle kunna vara att regeringen inte längre tillåts fokusera på sitt högre syfte när de plötsligt måste manövrera en omläggning. När omläggningen genomförts och ska hanteras med hjälp av retorik tvingas eller väljer de istället att fokusera på till den reella handling som faktiskt utförs, hur den utförs och framförallt vilka materiella omständigheter som tvingat fram den.

7.4. Bilder av verkligheten

Vilka eventuella skillnader kan observeras i de bilder regeringen skapar av verkligheten som kan tänkas relatera till hanteringen av omläggningen?

Följande avsnitt ämnar besvara den tredje frågeställningen genom att först *beskriva* och därefter vidare *kommentera* materialet utifrån mitt förhållningssätt till Hackings perspektiv på socialkonstruktivism. Ett antal återkommande objekt (idéer) samt "gemensamma övertygelser" och "attityder" som är gemensamma för talen kommer presenteras och regeringens lika/olika konstruktioner av dessa på ett idémässigt plan kommenteras. Genom att söka kartlägga vilken innebörd som ges till objekt, övertygelser och attityder kan

regeringens verklighetsbild(er) sedan ställas i relation hanteringen av omläggningen, och slutligen till de övriga analysmetoderna.

7.4.1. Bilder av verkligheten, Medborgarplatsen

Flyktingar: "flykt" eller "flyktingar" i olika ordkonstellationer förekommer tio gånger i talet. Regeringen konstruerar begreppet utifrån termer om krig och sorg. De sörjer över flyktingarna, personer som söker nytt hopp i ett nytt land. Flyktingarna själva beskrivs aldrig i termer av "asylsökande" utan deras lidande och människovärde är i fokus. De beskrivs som människor som du och jag, som en tillgång för Sverige: "*... det som nu kan te sig som en ansträngning, det blir en tillgång för vårt land*".⁸⁵

Stolthet: en återkommande term som används om Sverige och landets befolkning. Stolthet är något som människor enligt regeringen kan känna när de hjälps åt, är en vän, och inte minst genom solidaritet: "*och vi ska, kära vänner, fortsätta att vara ett land, som bär solidariteten som vår största stolthet*".⁸⁶

Samarbete/ansvar: beskrivs i relation till svenska folket, men också EU. När det gäller regeringens konstruktion av vad ett EU-samarbete innebär i denna tid av kris talar de i termer om solidaritet. Konkret innebär det att alla länder måste ta emot fler kvotflyktingar. Vid samarbete går det inte att fly sitt ansvar: "*tanken var aldrig att medlemsländerna skulle ägna sig åt något slags svartepetter-spel där den som har sämst politik kommer undan ansvar*".⁸⁷ EU behöver "*ett tvingande och permanent omfördelningssystem*".⁸⁸

Mottagande: vi finner ytterligare preciseringar av själva mottagandet. Det presenteras som något vi måste göra, vi måste ta emot människor som flyr från krig, att inte göra det är att bygga murar. Det finns en analogi mellan att inte ta emot flyktingar och europeisk politik

⁸⁵ Se bilaga 10.1. avsnitt XVI

⁸⁶ Se bilaga 10.1. avsnitt XVII

⁸⁷ Se bilaga 10.1. avsnitt VII

⁸⁸ Se bilaga 10.1. avsnitt VI

under och efter andra världskriget (då murar byggdes). Vid ett tillfälle preciseras mottagande som en nationell uppgift, det är alltså inte uteslutande en uppgift för hela EU.

Samhällsfunktioner: kan förtydligas som "detta händer/har hänt när vårt samhälle utsätts för flyktingströmmen". Tangerar flera andra kategorier och uttrycks inte med stor distinktion, men det är möjligheter/lösningar och inte problem som kommer till uttryck. Flyktingarna kan arbeta och gå i skolan, och vi kan alla hjälpa dem genom att samla in pengar, bli kontaktpersoner eller laga cyklar åt barn.

7.4.2. Bilder av verkligheten, pressträffen

Flyktingar: i det andra talet används uttrycket "massflyktsituation"⁸⁹. Ordet "asyl" förekommer i olika konstruktioner 22 gånger, främst är det flyktingarna som beskrivs som asylsökande. Löfven använder orden "så kallade övriga skyddsbehövande". Åsa Romson beskriver flyktingar som människor som flyr från terror, våld och hot, och de har potential att vara med och bygga ett starkt Sverige.

Stolthet: det svenska folket har visat en stor solidaritet och gjort den största flyktinginsatsen i modern historia. Romson beskriver hur Sverige är bäst på att klara av det mesta om vi samarbetar, och att vi ska vara stolta över att vi hjälpt folk som flyr genom krig.

Samarbete/ansvar: ansvar likställs med samarbete i större utsträckning. Sverige ska ta sin del av ett globalt ansvar, vilket nu även innebär att bekämpa rötterna till konflikterna och hjälpa till på plats. Det handlar om kontroll och ordning, EU måste ha kontroll och varje land måste bidra, ingen får fly från sitt ansvar. Det Sverige kan göra för att få fler EU-länder att ta sitt ansvar är att "*visa att vi helt enkelt inte har möjlighet att göra mer*"⁹⁰. Regeringen pratar om ett hållbart omfördelningssystem.

⁸⁹ Se bilaga 10.2. avsnitt IV

⁹⁰ Se bilaga 10.2. avsnitt VII

Mottagande: det beskrivs hur kommuner LEX-Sara anmäler sig själva för att de inte längre kan sköta sitt mottagande – mottagande innebär hantering av de som redan är här. Vi ska inte öka mottagandet i EU utan ersätta Dublinförordningen med ett omfördelningssystem. De åtgärder som presenteras beskrivs som kraftfulla och handlar om begränsning, samtidigt som de beskrivs som humanitära. Återkommande ord som kan ses som centrala för hela talet är "andrum" och "kapacitet", vilket kopplas till "trygghet och säkerhet".

Samhällsfunktioner: kan förtydligas som "detta händer/har hänt när vårt samhälle utsätts för flyktingströmmen". Regeringen pratar om problem och möjliga lösningar. Brist på sängplatser, mat för dagen, registrering, tältläger. Romson pratar om socialtjänstens försvårade handläggning, brist på personal och boenden, och att detta måste lösas med hjälp av länsstyrelserna, kommunerna och socialstyrelsen. De är utsatta för en belastning. Löfven nämner arbete som den viktigaste lösningen. Pratar om visioner, att vi måste göra det bästa både för samhället och de som flyr.

7.4.3. Jämförelse och relation till omläggningen

Flyktingar: i det första talet konstrueras "flykting" som en utsatt människa som genomlidit krig, som söker nytt hopp och är en tillgång för Sverige. I det andra talet konstrueras "flyktingar" istället som en massa som söker asyl, även om "volymer" aldrig används. Löfven omdefinierar begreppet från människor till siffror, de definieras av sina handlingar och inte sina upplevelser. Romson håller dock fast vid definitionen från det första talet. Rent konkret är det flyktingsituationen, verkligheten, som gett upphov till den påfrestande situation som regeringen ställts inför. Möjligen kräver en hantering av en omläggning en viss avhumanisering – om det är människor som utlöst omläggningen. Klart är att flyktingarnas konkreta handlingar blir mer definierande än deras något diffusare upplevelser.

Stolthet: här finns en tydlig gemensam nämnare mellan båda talen, även om det får mindre plats rent procentuellt i det andra. Det svenska folket lyfts i båda talen fram som beundransvärda och hjälpsamma, med utgångspunkt i värdeordet solidaritet. Jämförelsen vittnar om att det vid en hantering av en omläggning är möjligt att stå fast vid värdeord och

hylla sitt folk, om än i mindre utsträckning. Det kan också finnas en relation till att regeringen i sitt andra tal vänder sig till de som värdesätter nationen Sverige.

Samarbete/ansvar: får större fokus i det andra talet. Samarbete innebär inte längre att ta emot så många som möjligt, utan att driva en *"human flyktingpolitik"* med *"reglerad invandring"*. I det första talet innebar ansvar att alla EU-länder måste öka mottagandet, i det andra talet innebär det istället att Sverige ska minska mottagandet – motsatsen. Att fly undan vad som beskrevs som ansvarsfullt i det första talet. Regeringen pratar om ett hållbart omfördelningssystem, inte ett tvingande och permanent. Även om det redan i första talet pratades om EU:s ansvar så skjuter regeringen över ansvaret på EU i mycket större utsträckning när omläggningen ska hanteras. Ansvar konstrueras som något som går att fly när tillräckligt stora insatser (godtyckligt) är genomförda.

Mottagande: i det första talet är både Sveriges och EU:s ökade mottagande något nödvändigt, och mottagande handlar om framtida handlingar. Om vi inte tar emot flyktingar betar vi oss som under andra världskriget. I det andra talet konstrueras istället mottagande som en hållbar hantering av situationen i detta ögonblick. Vid hanteringen av omläggningen handlar mottagandet inte längre om flyktingarna utan om Sverige, och Sveriges situation är så viktig att vi har rätt att införa kontroller vid gränsen. Mottagande kan betraktas som ett tämligen konkret begrepp, som vid en omläggning mer eller mindre konstrueras som motsatsen.

Samhällsfunktioner: i det första talet definieras samhällsfunktioner utifrån möjligheter och lösningar, och befolkningens hjälp. I det andra talet får samhällsfunktioner mer plats – nu handlar begreppet om problem där regeringen, kommuner och andra instanser står för lösningarna. Vid hanteringen av omläggningen konstrueras samhällsfunktioner som en idé som bygger på konkreta handlingar från regeringen, inte framtida möjligheter som folket är med och bygger.

7.5. Retorik och hantering av en politisk omläggning

Vilken betydelse får observerade likheter och skillnader för vår förståelse av hur den här omläggningen hanterades?

För att försöka uppfylla uppsatsens syfte kommer jag nu slutligen värdera de likheter och skillnader som de övriga analysmetoderna bringat klarhet över. När faktorerna antydd publik, motiv, filosofisk inriktning och konstruktion av verkligheten ställs i relation till de retoriska situationerna, inklusive det faktum att en omläggning har hanterats, framträder förhoppningsvis en ökad förståelse för hur regeringen gick till väga. I min syftesformulering har jag valt att använda begreppet "språkval", vilket skulle kunna ge sken av en utgångspunkt där skillnader i retoriska drag är strategiska och baserade på manus utformade av någon med kunskap i retorik. Jag hävdar dock att så inte behöver vara fallet – språkval kan till en del likväl bygga på erfarenhet och instinkt. Oavsett regeringens grad av medvetenhet kring språkvalen är det ur mitt perspektiv *språket* i det andra talet som utgör själva hanteringen – inte nödvändigtvis eventuella strategier bakom.

För att åskådliggöra hur de olika likheterna och skillnaderna hänger ihop och värdera vad totalen betyder när vi ska förstå hanteringen kommer resultaten från de ovanstående analysavsnitten vävas samman.

De två olika retoriska situationerna bör finnas med i bakhuvudet när vi resonerar kring skillnader och likheters betydelse. När omläggningen ska hanteras har det påträngande problemet skiftat från att opinionsbildande medborgare behöver hålla fast vid en välkomnande attityd till att regeringen måste bygga upp sitt förtroende och visa sig som ansvarstagande. Den retoriska publiken vid det andra talet innehåller troligen skeptiker i större grad, vilket också är en omständighet som verkar begränsande. Den politik som regeringen måste presentera strider dessutom mot deras tidigare uttalanden – själva omläggningen är den mest centrala begränsande omständigheten.

När regeringen inte har en omläggning att ta hänsyn till kan de vända sig till en publik som definieras utifrån en ideologi som värdesätter högre syften, som solidaritet, medmänsklighet och en välkomnande attityd mot flyktingar. Vi kan se en koppling mellan publiken och en mysticistisk världssyn. Regeringen framstår som integrerade i både EU och svenska folket, och skapar ett drama där våra motiv styrs av ett högre syfte – mysticism. I det här fallet innebär syftet – värdet regeringen ser i att hålla talet – att alla ska öka mottagandet, hjälpas åt och

samarbeta för att få slut på flyktingarnas lidande. Motivet framstår som grundat i regeringens politiska linje. En bild av regeringens verklighet kan också urskiljas genom hur de konstruerar idén bakom ett antal koncept. Flyktingar definieras efter sina upplevelser, stolthet som solidaritet, ansvar som ökat mottagande genom tvingande system, mottagande som framtida handlingar och samhällsfunktioner som alla våra gemensamma lösningar. Både EU, regeringen och folket har ett ansvar.

När regeringen sedan måste hantera omläggningen vänder de sig istället till en publik som definieras efter en ideologi som värdesätter Sveriges bästa. Vi kan se en koppling mellan publiken och en realistisk världssyn där de förväntar sig att regeringens handlingar ska styra. Konkreta samhällsfunktioner i landet måste fungera. Regeringen framstår fortfarande som integrerade i EU på så vis att de har inflytande på unionen, men ställer sig nu ovanför svenska folket – de är beslutsfattare som ska lösa situationen i Sverige på egen hand. Här framgår ett mått av ansvarstagande, men de skapar samtidigt ett drama där våra motiv styrs av omvärlden och de handlingar den tvingar oss utföra – materialism och realism. Motivet kan ses som kopplat till det värde regeringen ser i att hålla talet – visa att de är ansvarsfulla genom att handla i paritet med verkligheten. Omständigheterna har lett fram till en punkt där regeringen inte har några valmöjligheter. De tvingas vara pragmatiska – de styrs av nödvändiga medel. Den bild av verkligheten de konstruerar är till viss del förändrad. Flyktingar definieras efter sina handlingar (asylsökande), ansvar som minskande av mottagande genom hållbara omfördelningssystem i EU, mottagande definieras som en hantering av den nuvarande situationen och samhällsfunktioner utifrån problem som bara regeringen kan lösa. Det totala ansvaret skjuts nu i stora drag över på övriga EU och på verkligheten, och regeringens bestående ansvar utgörs endast av att verkställa det ofrånkomliga. Den absolut tydligaste likheten jämfört med det första talet är hur regeringen definierar stolthet som Sveriges insats och samarbete, samt hur Romson vidhåller en mer upplevelsecentrerad bild av flyktingar. Det förstnämnda kan tänkas relatera till att regeringen i det andra talet vänder sig till en publik som värderar nationen Sverige högt.

Centralt för vår förståelse för hanteringen av just den här omläggningen är det fokus som läggs på verkligheten, samt hur ansvaret förskjuts. Högre syften och ideologiska visioner står tillbaka för konkreta och ögonblickliga åtgärder framtvingade av verkligheten, men regeringen kan

fortfarande lyfta fram sig själva och folket som föredömliga, samt låta sin människosyn kvarstå till viss del. Inget ansvar läggs längre på folket eller regeringen själva gällande långsiktiga och visionära åtgärder. Den yttre verkligheten har orsakat omläggningen, EU är en del av denna verklighet och de blir ansvariga för att lösa de stora problemen. Det enda regeringen kan ta ansvar för är att genomföra konkreta, nästintill desperata men framtvingade åtgärder. Det kan också vara värt att här uppmärksamma att Stefan Löfven i framförallt det första talet skulle kunna tänkas representera Socialdemokraterna i viss utsträckning, eller åtminstone använda liknande termer som om han hade talat för enbart sitt parti. Partiets värdeord "solidaritet" tillåts utbroderas i det första talet, men när skeptiker är närvarande i högre grad får detta signalord mindre utrymme.

De retoriska analysmetoderna som utnyttjats har tydliggjort flera utmärkande skillnader i hur språkvalen skiljer sig när omläggningen behövde hanteras, vilket i sin tur har haft betydelse för vår förståelse av densamma. Vi har observerat, och med hjälp av teoretiska ramverk getts förutsättningar att kunna resonera kring varför regeringen vänder sig till olika publikter, varför deras motiv och verklighetsbilder skiljer sig samt varför de väljer att konstruera verkligheten på olika sätt.

8. Diskussion

8.1. Resultatens betydelse

I uppsatsen har jag beskrivit att och hur de två olika talens retoriska situationer skiljer sig åt genom metodiskt bruk av Bitzers begrepp. Med en teckenanalys baserat på Blacks *second persona* samt Burkes pentad har jag kunnat kommentera hur retoriska drag i talen varierar och hur dessa skillnader och likheter kan tänkas relatera till omläggningen. Hackings teoretiska perspektiv på socialkonstruktivism har låtit mig beskriva och kommentera de skiftande bilder av verkligheten som regeringen skapar i respektive tal. Den sammanlagda matrisen av resultat har kunnat användas som verktyg för att värdera hur mycket vi kan förstå av omläggningens hantering. Sammanfattningsvis kan syftet betraktas som uppfyllt och frågeställningarna besvarade då jag genom att med hjälp av retoriska och tvärvetenskapliga analytiska angreppssätt kunnat göra en övergripande kartläggning av regeringens olika språkval som i

någon mån bidragit till ökad förståelse. Inte minst upplever jag att analysen hjälpt mig både få syn på mönster, belägga dem, koppla ihop dem och resonera kring dem på ett sätt som inte hade varit möjligt utan denna specifika kombination av metoder. Kartläggningen har kunnat leda mig in på generella slutsatser kring hanteringar i allmänhet, vilka kommer diskuteras nedan.

8.2. Generella slutsatser, vidare forskning och utvärdering

Uppsatsens analys har låtit mig fundera kring hur retoriska drag skiljer sig åt vid regeringen Löfvens hantering av den omlagda flyktingpolitiken 2015. I uppsatsens inledning ställdes frågan: vad kan vi lära oss om hur politiker manövrerar sådana typer av omläggningar genom att studera hur de hanteras och legitimeras med hjälp av retorisk analys?

Det har givetvis skett otaliga politiska omläggningar av otaliga karaktär och av otaliga skäl i modern tid. När dessa ska hanteras genom tal – när politikern ska manövrera, legitimera, motivera och/eller försvara sin omläggning – kan vi tänka oss att det nästan uteslutande finns ett syfte att antingen försöka bibehålla sitt förtroende för de sympatisörer som stöttade den tidigare politiken, eller att söka nytt fäste hos andra tänkbara sympatisörer. De nya sympatisörerna måste då övertygas om att politikern inte kommer lägga om sin politik ytterligare en gång. Undantag kan vara om politikern väljer att hantera sin omläggning i samband med ett avgångstal, då syftet med hanteringen skulle kunna handla om att lämna med huvudet högt. Kärnan kan sammanfattas som att bibehålla sitt förtroende som beslutsfattare. Vi kan tänka oss många olika omständigheter, orsaker och publik, men vid just språklig hantering låter uppsatsens resultat oss förstå att den retoriska situationen rimligtvis bör ha flera gemensamma kännetecken – även om eventuell komplexitet avgränsats. Vid hanteringen är själva omläggningen en stor faktor att ta hänsyn till rent retoriskt, och om inte den retoriska publiken skiljer sig från tidigare taltillfällen så bör åtminstone deras attityd göra det. Det påtvingande problemet är i viss mån att publiken behöver övertygas om bibehållet förtroende för politikern, genom en motivation av varför omläggningen var nödvändig.

Det resonemang kring att den retoriska situationen har många gemensamma drag vid hanteringar av omläggningar som mitt resultat låtit mig föra ökar sannolikheten att vi kan dra generella slutsatser kring hur andra retoriska drag är återkommande. Något som dock talar emot detta är dels det faktum som nämndes ovan – att själva omläggningarna kan kantas av ett otal skäl och omständigheter som påverkar talaren. Dels att jag med mitt val av flera analysmetoder i en relativt kort uppsats endast har skrapat på ytan av regeringens två tal. Samtidigt har jag skapat en typ av kartläggning som jag anser inte hade varit möjlig utan min kombination av analysmetoder, och jag anser det inte heller orimligt att resonera kring att flera av slutsatserna kan appliceras på hantering av omläggningar generellt. Det gäller framförallt omläggningar som utlösts av kriser i omvärlden. Politiker kan då välja att förskjuta ansvaret på verkligheten och eventuellt internationella aktörer, lägga ideologiska visioner åt sidan och presentera omläggningen och dess resultat i form av politiska beslut som ofrånkomliga. *När verkligheten gör sig påmind* behöver inte heller politiker ursäkta sin tidigare hållning, utan kan istället stå fast vid att den var rätt för tidpunkten då verkligheten var annorlunda.

Mottagarreaktioner på regeringens andra tal visar att deras omläggning inte uppskattades av de partier som benämns vänsterblocket, medan politiska motståndare som varit emot regeringens tidigare förda politik välkomnade omläggningen. SSU:s ordförande Philip Botström uttryckte besvikelse över förslagen i ett pressmeddelande, och Grön Ungdoms språkrör Lorentz Tovatt uttryckte sig så här till Ekot:

Det är uppenbart att Miljöpartiet ställts inför ett val – att antingen gå med på det här eller lämna regeringen. Jag hade kunnat tänka mig lämna regeringen för det här.⁹¹

Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt var också mycket kritisk till förslagen som omläggningen innebar. Moderaternas dåvarande partiledare Anna Kinberg Batra välkomnade däremot förslagen i en presskonferens och bjöd in regeringen till samtal. Markus Weichel, Sverigedemokraternas migrationspolitiska talesman, kritiserade regeringen för att inte ha

⁹¹ Sveriges Radio: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6310364> (2018-01-06).

agerat tidigare och kraftigare, men kallade med högt gillande den nya politiken för "SD-politik".⁹²

Reaktionerna kan inte säga särskilt mycket om regeringens syfte med omläggningen, men de visar att hanteringen i viss mån ledde till bristande förtroende hos de egna sympatisörerna. Däremot lyckades regeringen söka nytt fäste hos politiska motståndare. Rydén beskrev i sin kandidatuppsats omläggningen som signalpolitik baserat på en hårdare, inhemsk debatt, men önskade förklaringar av hur regeringen resonerat och agerat.⁹³ Min retoriska analys av själva talen leder till en klarare bild av hur de agerade, oavsett i vilken utsträckning den inhemska debatten påverkade politiken så valde regeringen att skjuta över ansvaret på verkligheten i form av flyktingkrisen. Ingenting som yttrades i mitt material kunde besvara huruvida omläggningen var en anpassning efter opinion, vilket kan tänkas klokt. Oavsett grad av egentlig påverkan så skulle ett uttalat sådant skäl till omläggningen skapa en tydlig bild av kappvändartendenser som de flesta politiker vill undvika. Svendsen drog slutsatsen att Löfvens skiftande argumentation är en direkt konsekvens av flyktingkrisen snarare än opinionen. Detta stämmer överens med min slutsats – även vidare retorisk analys visar att rent språkliga yttringar, själva hanteringen, skiftar i takt med yttre omständigheter – verkligheten. Huruvida omläggningen kan ha berott på skiftande opinion och hur detta påverkar språket skulle kräva en analys av material som inte rymdes i denna uppsats, exempelvis reaktioner på hur politiken förändrades under hösten 2015. En sådan analys skulle vara mycket intressant att ställa bredvid mina slutsatser.

Gunnarsson och Thulins utredning av talaren Stefan Löfven har endast sammanfattats kort i denna uppsats. Den grad av retorisk skicklighet som talen ger uttryck för har inte kommenterats, men hade varit intressant att gräva djupare i då Gunnarsson och Thulin inte i någon större utsträckning motiverar varför Löfven saknar exempelvis fitness och struktur, och varför vissa språkval skulle uttrycka mer skicklighet än andra. Vi kan dock kort konstatera att några av de påståenden och den information som författarna uttrycker känns igen från i synnerhet Löfvens första tal. Han använder sig av *exemplum* – flickan Agnes som lagar cyklar,

⁹² Alla uttalanden är hämtade från samma artikel på Sveriges Radios hemsida.

⁹³ Rydén, Axel (2016), *Mitt Europa bygger (inte) murar. Förändringen av den svenska migrationspolitiken*, s. 34.

och bygger mycket pathos i slutet. Det senare faller bort i det andra talets mer informativa karaktär. Min analys visar hur han i båda talen lyfter fram en stolthet över sin publik – en av få tydliga likheter som urskiljs. Denna insikt leder till en tanke om att en analys av flera tal skulle kunna leda till intressanta slutsatser kring Löfvens ethosbyggande.

Avslutningsvis vill jag lämna en kommentar om hur uppsatsarbetet förändrats. Syftet har växlat från att bara handla om regeringen Löfven till att bara söka generella slutsatser, till att slutligen beröra både det specifika och generella. Inledningsvis ville jag också med hjälp av min uppsats lära mig identifiera vad som krävs för att politiker ska falla för en svängande opinion (populism) genom en retorisk analys. Jag är tillfreds med hur jag framförallt genom mitt materialval och mina frågeställningar lyckats avgränsa uppsatsen till att endast handla om talen i sig, och inte opinion och skiftande politiska lägen. Tankar kring att använda annat material har också uppstått kring arbetets gång, främst eftersom det andra talet skulle kunna betraktas som allt för stort för en uppsats på den här nivån. Samtidigt är det just i denna pressträff som omläggningen hanteras – verkligheten valde material åt mig.

Att använda många analysmetoder övergripande känns även efter att arbetet avslutats som ett i stora drag klokt beslut i anslutning till syftet att skapa just en bredare kartläggning. Samtidigt vill jag understryka de metodproblem som nämnts i anslutning till flera av rubrikerna – det faktum att jag upplever att mina slutsatser korrelerar väl kan vittna om att ett sådant tillvägagångssätt kan resultera i en bekräftelse av förutsatta slutsatser. Övriga tolkningar riskerar att gå förlorade, och vissa delar av artefakterna kan upplevas ha förbisetts, om än helt oavsiktligt. Detsamma gäller om andra analysmetoder hade använts, exempelvis en skärskådning av Löfvens stilfigurer⁹⁴ eller hur bruk av retorikens tre bevismedel eventuellt skiljer sig åt. En djupare analys utifrån varje enskilt förhållningssätt som använts skulle också mycket väl kunna resultera i andra slutsatser gällande de olika retoriska dragen – ytterligare pentadanalyser där exempelvis Romson får en egen, fokus på Hackings "elevator words" eller liknande. Därför vill jag betona min medvetenhet om att språket alltid är mångtydigt och därmed öppet för alternativa tolkningar.

⁹⁴ Kanske kan hela presskonferensen betraktas som en *apologia*.

9. Käll- och litteraturförteckning

9.1. Litteratur

Bitzer, Lloyd F. (1968), "The rhetorical situation". *Philosophy and rhetoric*, vol 1.

Black, Edwin (1965), "The second persona". I: Dickinson, Greg & Ott, Brian L. (red.) (2013), "The Routledge reader In rhetorical criticism", New York: Routledge, s. 595 – 603.

Burke, Kenneth (1962), *A grammar of motives and A rhetoric of motives*. Cleveland (OH): The World Publishing Company.

Bridges, Bill (1996), "Pentad". I: Enos, Theresa (red.) (1996), "Encyclopedia of rhetoric and composition". (Paperback edition 2010). New York: Routledge, s. 499 – 501.

Gabrielsen, Jonas (2003), "Topisk kritik". I: Klugeff, Lund Marie & Roer, Hanne (red.) (2009), "Retorikkens aktualitet. Grundbog i retorisk kritik". (2. uppl.). Köpenhamn: Hans Reitzels Forlag, s. 141 – 165.

Gunnarsson, Hans & Thulin, Stefan (2017), *Talskrivarna. Om retoriken i politiken*. Stockholm: Carlssons förlag.

Hacking, Ian (1999), *The social construction of what?* Cambridge (MA, USA) & London: Harvard University Press.

Kjeldsen, Jens Elmelund (2008), *Retorik idag: Introduktion till modern retorikteori*. (3. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Viklund, Jon (2014), "Kenneth Burke och dramatismen". I: Fischer, Otto, Mehrens, Patrik & Viklund, Jon (red.) (2014), "Retorisk kritik. Teori och metod i retorisk analys", Ödåkra: Retorikförlaget.

9.2. Otryckta källor

Aftonbladet – "Mitt Europa bygger inte murar, vi hjälps åt". Publicerad söndag 6 september 2015. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/paflykt/article21371316.ab>

Aftonbladet – Stefan Löfven: "Sverige har varit för naiva". Publicerad torsdag 19 november 2015. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/article21794664.ab>

Regeringen, Anna Johansson – "Frågor och svar: Lag och förordning om identitetskontroller vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet".

Publicerad 18 december 2015. Uppdaterad 04 maj 2017.

<http://www.regeringen.se/artiklar/2015/12/fragor-och-svar-lag-och-forordning-om-identitetskontroller-vid-allvarlig-fara-for-den-allmanna-ordningen-eller-den-inre-sakerheten-i-landet/>

Regeringen – "Anna Johansson kommenterar regeringsbeslut om förordning för ID-kontroller". Publicerad 18 december 2015.

<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2015/12/anna-johansson-kommenterar-regeringsbeslut-om-forordning-for-id-kontroller/>

Svenska Dagbladet – "Vi måste få ner antalet asylsökande". Publicerad onsdag 9 december 2015. <https://www.svd.se/1100-migrationsministern-om-id-kontroller>

Sveriges Radio – "Skärpta krav på asylsökande". Publicerad 24 november 2015.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6310099>

Sveriges Radio – "Regeringens besked om skärpt flyktingpolitik". Publicerad onsdag den 25 november 2015. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6310364>

Sveriges Radio – "Guide: Så fungerar id- och gränskontrollerna". Publicerat fredag 5 februari 2016. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6356748>

SVT – Tvärvändningen, den 29 oktober 2017. Av: Pontus Mattsson.

9.3. Opublicerade referenser

Rydén, Axel (2016), *Mitt Europa bygger (inte) murar. Förändringen av den svenska migrationspolitiken.* (opubl. upps. Lunds universitet)

Svensden, Anton (2016), *Skiftande resonemang i en skiftande värld. En argumentationsanalys av Stefan Löfvens uttalanden i invandrings- och flyktingfrågan åren 2012 – 2015.* (opubl. upps. Karlstad universitet)

10. Bilagor

10.1. Tal av statsminister Stefan Löfven vid manifestationen för flyktingar

Manus:

Regeringen – ”Tal av statsminister Stefan Löfven vid manifestationen för flyktingar”.

Publicerad 6 september 2015. <http://www.regeringen.se/tal/2015/09/tal-av-stefan-lofven-vid-manifestationen-for-flyktingar-den-5-september/>

Transkriberad från videoinspelning:

Aftonbladet – ”Mitt Europa bygger inte murar, vi hjälps åt”. Publicerad söndag 6 september 2015. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/paflykt/article21371316.ab>

Medborgarplatsen, Stockholm, den 6 september 2015.

I: Vänner, miljoner människor är på flykt. På flykt undan krig och fasansfull terror. Det är människor som du och jag med sina förhoppningar, sina drömmar om livet, men som tvingas fly undan bomber med sina barn i famnen.

II: Och på vägen så riskerar de sina liv – i lastutrymmen, i containrar, i fullständigt sjöodugliga båtar.

III: Och alla klarar sig inte. Alan, tre år, sköljdes upp på stranden. Det han fick uppleva av fasa och rädsla, hans liv slutade vid tre års ålder, det ska ingen behöva uppleva.

IV: Jag sörjer Alan och jag sörjer alla andra barn som dör i krig och terror. Jag sörjer alla de människor som faller offer. Jag sörjer med föräldrar, anhöriga och släkt. Jag sörjer med mänskligheten, när vi nu ser det här inför våra ögon.

V: Den sorg som vi känner ska vi också omvandla till handlingskraft, därför att nu måste vi självfallet agera och Sverige ska fortsätta att ta sitt ansvar i detta. Men det räcker inte. Det räcker inte, hela Europa måste göra mer.

VI: Och på tisdag träffar jag Tysklands förbundskansler, Angela Merkel, för att vi ska diskutera en plan för hur Europa ska möta den internationella flyktingkrisen. Det behövs. Det behövs ett tvingande och permanent omfördelningssystem för att alla EU-länder ska ta emot människor som flyr för sina liv. EU måste kraftigt öka mottagande av kvotflyktingar och Sverige, ja, vi ska göra vår del av ett sånt åtagande.

VII: Därför att EU:s medlemsländer har ett gemensamt ansvar. Tanken var aldrig, aldrig, att det europeiska samarbetet skulle vara ett sätt att stänga ute människor som flyr, att dessa människor inte skulle kunna få en laglig väg för att kunna söka asyl. Tanken var aldrig att medlemsländerna skulle ägna sig åt något slags svartepetter-spel där den som har sämst politik kommer undan ansvar.

VIII: Precis tvärtom. Tanken, det Europas samarbete, det föddes ur erfarenheterna av vårt eget fasanfulla krig. I år är det kära vänner 70 år sedan. 70 år sedan som vi sade "aldrig någonsin ska detta hända igen." Och vårt samarbete enade ju Europa efter det kalla krigets slut och då sade vi "aldrig mer murar för att göra skillnad mellan människa och människa. Aldrig mer."

IX: Och nu måste vi återigen bestämma oss. Vilket Europa vi ha, vilket Europa ska vi vara. Och mitt Europa, det tar emot människor som flyr från krig. Och vi gör det solidariskt, vi gör det gemensamt. Mitt Europa bygger inte murar. Vi hjälps åt när nöden är stor.

X: Och om vi bär den här uppgiften tillsammans kära vänner, ja då kan vi göra skillnad på riktigt för människor. Sverige och Tyskland och några andra länder kan bara inte göra det själva. Alla EU-länder måste hjälpa till.

XI: Så nu är det dags att Europa står upp för människans okränkbara värde och lika rätt, det som vi i våra deklarationer och avtal svurit att vi ska värna. Det är det som Sverige står upp för. Och det står vi upp för precis här idag.

XII: Förra veckan fick jag ett brev ifrån Agnes Ohlsson, elva år. Och Agnes Ohlsson hon skrev så här: "jag och min pappa ska hjälpa till på ett hem där ensamma barn bor. Vi ska göra ordning deras cyklar så att de kan börja cykla. Jag önskar att jag kunde göra något mer. Har du något förslag?"

XIII: Agnes, du gör mig så stolt. Jag är så stolt att vara statsminister i ett land där du bor. Och ditt brev visar bland annat att alla kan göra någonting. Man kan bli kontaktperson för ett ensamkommande flyktingbarn, man kan samla in pengar till kläder och mat. Och det är en väldigt bra idé att laga cyklar så att barn kan cykla på dem. Och det kanske allra viktigaste är ändå att vara en kompis – en vän – som säger välkommen när människor kommer hit.

XIV: Lika stolt är jag att se er här idag, stolta över alla de runt om i hela Sverige som står upp för solidariteten. Alla ni som säger: vi vill hjälpa till, alla ni som leker med barnen, läser läxor med barnen som precis har kommit till Sverige. Ni som visar på riktigt att vi människor finns till för varandra. Tack Agnes. Tack till er alla. Det är ni alla som gör Sverige ett land att vara så stolt över.

XV: Men kära vänner, att ta emot flyktingar, det kan aldrig vara en uppgift för en enskild person eller en enskild organisation. Detta är en nationell uppgift. Och det är som nation som ska vi ta oss an den.

XVI: Sveriges mottagning av flyktingar är hela Sveriges ansvar. Och därför ska också alla kommuner ta emot flyktingar, ingen ska kunna smita undan. Och det är därför nu också som vi ökar stödet till kommunerna som tar emot flyktingar. Och det är därför som vi arbetar

dagligen, dagligen för att de familjer, människor som förlorat så mycket ska kunna återfå sitt hopp om livet. De ska få det genom jobb, genom skolgång och genom samhällsgemenskap och sen ska de också tillsammans med oss alla vara med och bygga vårt Sverige. Och då blir också det som nu kan te sig som en ansträngning, det blir en tillgång för vårt land.

XVII: Och vi ska kära vänner, fortsätta att vara ett land, som bär solidariteten som vår största stolthet. Jag är så glad att idag finns här företrädare många partier och många organisationer, att ungdomsförbunden gått samman. Ni ska känna stolthet för detta.

XVIII: Och idag, idag är inte tiden att peka finger åt varandra. Idag är tid att hitta de gemensamma lösningarna, de gemensamma svaren. Det är det Sverige jag leder. Det är det Sverige jag älskar. Det är det Sverige vi är så stolta över. Tack ska ni ha.

10.2. Presskonferens 24 november Stefan Löfven och Åsa Romson

Transkriberad från ljudinspelning:

Sveriges Radio – ”Skärpta krav på asylsökande”. Publicerad 24 november 2015.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6310099>

I: Hjärtligt välkomna. Idag kommer vi tala om de nya åtgärder som regeringen avser att införa med anledning av flyktingsituationen. Sveriges flyktingmottagning leds av några viktiga och tydliga principer och det är att Sverige ska ta sin del av det globala ansvaret för människor på flykt, och vi värnar den internationella asylrätten. Det innebär att vi agerar på tre nivåer. Vi agerar för det första globalt genom att bekämpa rötterna till konflikterna som gör att människor behöver fly överhuvudtaget, och vi hjälper till på plats. Vi arbetar inom EU för att EU ska ta ett samlat och gemensamt ansvar. Vi arbetar här hemma med en human flyktingpolitik, en reglerad invandring som på ett hållbart sätt, ett långsiktigt hållbart sätt, kan se till att vi kan göra det bästa, både för samhället och för de människor som flyr. Och så att samhället har möjlighet att erbjuda jobb, bostäder och utbildning.

II: Det finns ingen som kan tveka på Sveriges vilja och ambitioner att ta ansvar för människor som tvingas fly ifrån krig och konflikter. Vi har tagit emot 80 000 människor de senaste två

månaderna. Det är överlägset flest asylsökande per capita i EU, och skulle man skala upp det på EU-nivå så på årsbasis så motsvarar det ungefär 25 miljoner, som om 25 miljoner människor skulle söka asyl i EU under ett år. Och det är så pass många minderåriga, barn och unga så att det motsvarar över 100 skolklasser varje vecka. Så Sverige är ett litet land som gör en enorm insats, och det svenska folket har visat och visar en stor solidaritet i en svår tid, och det som har genomförts är den största flyktinginsatsen i modern historia. Vi har medarbetare på migrationsverket som jobbar dag och natt, sju dagar i veckan för att hitta sängplatser och se till att människor får mat för dagen och att de också registreras. Vi har många frivilliga i våra frivilligorganisationer som har gjort ovärderliga insatser för att allt det här ska fungera. Vi har kommuner runt om i landet som har sökt med ljus och lykta efter tillfälliga boenden och också ställt evakueringsplatser till förfogande, vi har tältläger uppsatta i Skåne.

///: Därför smärtar det mig att meddela att Sverige inte längre klarar att ta emot asylsökande på den höga nivå som vi gör idag. Vi ser att kommuner LEX-Sara anmäler sig själva för att de inte längre kan sköta sitt mottagande på ett säkert sätt. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap slår larm om att viktiga samhällsfunktioner inte klarar av den här ansträngningen. Migrationsverket rapporterar att de inte längre kan ge sovplatser åt människor som söker sig hit. Det här är en ohållbar situation. Den är ohållbar för de människor som söker asyl. För personalen, och också för alla de som ska känna förtroende för samhällsfunktionerna. Nu måste – kort uttryckt – fler människor söka asyl och erbjudas skydd i andra EU-länder.

IV: Det har blivit och framstått länge uppenbart att en riktigt hållbar och långsiktig lösning, det kan enbart tas fram på EU-nivå. EU måste ha kontroll över sin yttre gräns och varje land måste naturligtvis bidra till att ordningen upprätthålls. Det är en förutsättning för själva den fria rörligheten i Europa. Jag har sedan jag tillträdde som statsminister arbetat för just ett delat ansvar inom den europeiska unionen. När vi såg att flyktingkrisen tilltog, när exempelvis konflikterna och säkerhetsläget i Irak, i Afghanistan och Syrien förvärrades. När tillståndet i flyktinglägren försämrades, och fler med det väntades till Europa. Under hela den tiden så har min och regeringens hållning varit att det enda hållbara, det är att medlemsländerna löser den här utmaningen tillsammans. Om EU:s 28 medlemsländer är med här och tar ansvaret, då kan vi hantera en sådan här massflyktsituation på ett helt annat sätt än vad som görs idag. Sverige, Tyskland, Österrike, vi har tillsammans varit pådrivande för omfördelning och också för

skapandet av en struktur, en ny struktur för hur gemensamt mottagande ska kunnat fungera i eu. Vi har flyttat fram positionerna, men det är fortfarande viktigt men vi kan också se att processen har gått alldeles för trögt. Det har gått för långsamt, och de beslut som har fattats har implementerats också alldeles för långsamt. Det innebär att de framgångar som vi trots allt nått har inte varit nog.

V: Nu står vi i ett läge där människor på flykt inte längre på flykt registreras i landet när de kommer till Europa utan man rör sig fritt mellan länder i eu och då har det blivit så att Sverige har blivit det land som tar störst ansvar av alla i förhållande till vår befolkningsmängd samtidigt som många andra länder gör väldigt, väldigt lite.

VI: Jag beklagar att EU:s medlemsländer inte har klarat av att hantera den här situationen tillsammans. Det är också så att det går inte att kombinera fri rörlighet med flykt ifrån ansvar. Det är uppenbart att migrationspolitiken i EU måste ses över i sin helhet. Dublinförordningen behöver göras om och ersättas med ett permanent omfördelningssystem i EU, det är bara så som vi kan få en hållbar migrationspolitik i Europeiska Unionen.

VII: Och fram till det är gjort så finns det en sak, en primär sak som Sverige kan göra för att få fler EU-länder att ta sitt ansvar, och det är att visa att vi helt enkelt inte har möjlighet att göra mer. Så syftet med de åtgärder som vi nu presenterar, det är att skapa ett andrum för svenskt flyktingmottagande. Det kräver att vi kraftigt får ner antal personer som söker asyl och beviljas uppehållstillstånd i Sverige – istället får dem att söka sig till andra länder. Vi värnar rätten att söka asyl enligt internationella konventioner, men svensk lagstiftning kommer att anpassas till eus miniminivå. Och det med just det uttryckliga målet att få fler människor att söka asyl i andra EU-länder än Sverige. Och då är avsikten att tillfälligt anpassa den svenska utlämningslagen till minimikraven enligt internationella konventioner och EU-rätten. Lagen ska gälla för de asylbeslut som fattas under perioden som lagen är giltig, och det är en tillfällig lagstiftning som... med en giltighet på tre år. Det innebär bland annat tidsbegränsade uppehållstillstånd för alla skyddsbehövande utom kvotflyktingar. Undantag från detta görs för barn och deras familjer som har registrerat sin ansökan innan det här förslaget presenterades och som fortfarande vistas i Sverige. Och för dem gäller de befintliga reglerna förutsatt att

barnen vid beslutstillfället fortfarande är under 18 år. Rätten till anhöriginvandring begränsad för skyddsbehövande med ett tidsbegränsat tillstånd och vi skärper också försörjningskraven.

VIII: De så kallade övriga skyddsbehövande har inte rätt till uppehållstillstånd. Bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter ska ersättas med bestämmelser som medger att uppehållstillstånd kan beviljas av humanitära skäl i vissa mycket begränsade undantagsfall. Och vi kommer också finna en ordning som innebär att medicinsk åldersbestämning av asylsökande kan tillämpas. Varsågod, Åsa Romson.

IX: Åsa Romson: Tack. Vi har som regering under den här processen, under den här hösten fattat redan en rad svåra beslut för att leda Sverige i denna kris som är en kris ursprungligen i form av en flyktingström i världen, med en kris där människor flyr undan terror, våld och hot i länder där vi jobbar internationellt oerhört starkt för att lösa den situationen.

X: Vi gör nu steg som värnar den internationella asylrätten med precis som statsministern precis sade och som smärtar mig, som jag tror smärtar oss båda som företrädare för våra partier, är att inse att den situation vi har idag är inte hållbar. Och det är därför vi också är överens om att ta till extraordinära åtgärder för att tillfälligt säkerställa att fler asylsökanden i Europa söker i andra länder i Sverige. För att ge ett andrum i mottagningskapaciteten i Sverige. I de kommuner, i de statliga myndigheter, i de frivilligorganisationernas viktiga kämpande arbete, för att kunna stärka och bygga kapaciteten.

XI: Det krävs i dessa dagar fler svåra beslut än de vi hittills har tagit. Vi som regering är redo att fatta dem för att ta ansvar för Sverige. Ta ansvar för det Sverige där flyktingar ska kunna få skydd enligt internationell rätt. Där invandrare ska kunna etablera sig och vara med och bygga ett starkt Sverige där etableringen ska fungera. Vi avser därför att precis som statsministern presenterat, att minimera, att tillfälligt ha en lagstiftning som lägger asylkraven på en miniminivå. Vi avser också i syfte att säkerställa att fler i Europa söker asyl i andra EU-länder att införa ID-kontroller på samtliga kollektiva transportsätt till Sverige. Från kontinenten. Det handlar om kontroller på färjan liksom de kontroller vi redan infört på färjorna på Tyskland införs nu. Regeringen avser att införa dem även på färjan mellan Helsingborg och Helsingör

samt på både tåg och busstrafik över Öresundsbron. Sverige har som statsministern just påpekat tagit emot fler asylsökande än någonsin, 80 000 på bara två månader. Under en mycket kort period är det mycket människor som idag ska tas om hand på ett bra sätt i Sverige.

XII: Den här perioden i Sverige kommer vara en stolthet för oss när historien skrivs. När myndigheter varnar för liv och hälsa, när vi kommer till den gränsen, när Sverige inte längre kan säkra ett grundläggande mottagande, ja då måste fler länder kliva fram. Och det är vi som regering beredda att göra allt som står i vår makt för att säkerställa att det blir så.

XIII: Vi inför de här åtgärderna för att vi tror på ett humanitärt flyktingmottagande som också fungerar. Där behöver Europa kliva fram och där behöver Sverige begränsa kapaciteten i våra mottagningssystem. Därför vill vi göra dessa tillfälligt kraftfulla åtgärder. De innebär att vi värnar om den internationella asylrätten så att människor har fortsatt möjlighet att söka asyl i Sverige och få sin sak prövad. Men samtidigt vill vi skärpa vår lagstiftning för att få andra länder att kliva fram och ta ansvar. Det är viktigt för miljöpartiet att värna om de barn och barnfamiljer som redan finns i Sverige och att de undantas från de nya och oerhört drastiska reglerna. Samtidigt är det oerhört viktigt att stärka Sveriges kapacitet på en rad områden. Många kommunala verksamheter är hårt ansträngda och står inför stora prövningar. Det gäller framförallt socialtjänsten, skolan, barnomsorgen, traumavården, tandvården. Det fortsätta arbetet måste därför från regeringens sida vara prioriterat att värna välfärdens verksamheter, vilket regeringen också avser att möta.

XIV: En stor utmaning är att möta en växande befolkning på så här kort tid, och det behov på bostäder som det medför. Här krävs fortsatt starka insatser, och fler insatser, även insatser som gör att nyanlända snabbare kan komma i arbete behöver genomföras. Sverige står för tolerans, och med ett mycket stort flyktingmottagande följer ett behov av insatser också för att bekämpa rasism och diskriminering. I enlighet med det kommer regeringen bland annat värna välfärdens verksamheter genom att skjuta till resurser till kommunsektorn. Genomföra en offensiv för att bekämpa rasism och diskriminering. Vi behöver genomlys ytterligare förslag och fler förslag för att bidra till att fler bostäder byggs i syfte att vidta ytterligare åtgärder på bostadsområdet. Statliga hyresgarantier ska i detta särskilt analyseras och

möjligheterna för myndigheter som specialfastigheter och fortifikationsverket att bidra till bättre försörjning för asylboenden måste prövas.

XV: Vi ska ta fram kostnadseffektiva förslag som bidrar till ett ökat användande av privatbostäder i flyktingmottagandet. Vi har sett att kapaciteten hos det svenska folket att vara med och hjälpa till i den här situationen och se att etableringsinsatser är viktiga tas om hand. Vi strävar efter att förenkla socialtjänstens handläggning av ensamkommande barn, att finna mer kostnadseffektiva boendelösningar samt att bidra till att stärka rekryteringen av socialsekreterare. Länsstyrelserna behöver stödja kommunerna i deras uppdrag kring ensamkommande barn och socialstyrelsen bör uppdatera ett riktat stöd till socialtjänst, familjehem och vårdgivare rörande handläggningen av de ensamkommande barnen och deras särskilda behov under placeringstiden. Det här är särskilt viktiga åtgärder för att minska belastningen på de kommuner som tar allra flest ensamkommande barn. Det är viktigt för att socialtjänsten i de kommunerna också ska fungera – regeringen är oerhört oroliga för de rapporter som kommer därifrån. Vi vill verka för att de lagar och regler som styr kommunernas hantering i området kan anpassas efter den nuvarande situationen. Där har kommuner och landsting i Sverige varit en livlig och engagerad samtalspart under hela den här krisen och vi fortsätter att hålla en stark dialog för att lösa de knutar som man ser från kommunsverige. Det är viktigt att se att det arbetet görs där. Och vi väl även genomföra insatser för att stärka entreprenörskap bland nyanlända och reformer inom tjänstesektorn som ökar utbudet av enkla tjänster. Det är en lista över åtgärder som naturligtvis kan komma att förlängas i behoven att öka kapaciteten i det svenska mottagningssystemet för god mottagning och god etablering. Vi behöver säkerställa också att polisen och migrationsverket har tillräckliga resurser för att genomföra sina arbetsuppgifter.

XVI: **Stefan Löfven:** Ja, de här förslagen som vi nu har berättat om har jag idag meddelat ordförande för europeiska rådet Donald Tusk och också det nuvarande ordförandelandet Luxemburgs premiärminister Xavier Bettel, pratat med Tysklands förbundskansler Angela Merkel och Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen. Jag har också fört en dialog med EU-kommissionen så att budskapet ifrån Sverige är tydligt framfört. Det långsiktiga arbetet i EU kommer att fortsätta, det är nödvändigt, men det här är regeringens förslag nu för att skapa ett andrum i svenskt flyktingmottagande här och nu. Vi söker bredast möjliga politiska

stöd för de här åtgärderna i ett sånt här allvarligt läge och kommer därför bjuda in de partier som ingick i den förra migrationspolitiska överenskommelsen till samtal. De samtalen kommer att ledas av arbetsmarknadsminister Ylva Johansson och migrationsminister Morgan Johansson från regeringens sida. Regeringens sida kommer också att kalla utrikesnämnden till sammanträde.

XVII: Vi behöver snabbt lätta på trycket i det svenska mottagningssystemet så att vi kan ta emot de människor som kommer hit på ett värdigt sätt och ge dem de bästa förutsättningarna för att komma in i vårt svenska samhälle. Jobbet är långt, långt ifrån över. Tvärtom kommer det krävas ett enormt arbete, stort arbete, under den här kommande tiden. Det kommer krävas för att skapa trygghet och säkerhet i dagens värld för att få fram ett långsiktigt, hållbart omfördelningssystem i europeiska unionen och inte minst ett arbete för de som har beviljats asyl och väljer att stanna i Sverige.

XVIII: Bara för att klara den här mottagningen av de som redan kommit till Sverige så är det viktigt med de åtgärder stadsrådet Romson just presenterat. Kapaciteten i det svenska mottagandet måste höjas och det kommer att ställas krav på nya bostäder, fler utbildningsplatser, starka skolor, större välfärd. Och det finns ett sätt att ta sig ur detta, att komma bra igenom detta, det är att arbeta. Se till att människor arbetar.

XIX: Alla som kan jobba ska jobba och det kräver för att det här ska bli möjligt på ett bra sätt. Och i den miljön så är det viktigt med de blocköverskridande överenskommelser som har slutits hittills, som har växt fram under de senaste månaderna, de blir ännu viktigare. Sverige behöver reformer, vi behöver investeringar, vi behöver nya samarbeten för att hålla ihop som land och gå stärkta ur det här tillsammans. Och det är Sverige allra bäst på, om vi samarbetar på riktigt, så är det få saker som vi inte klarar och vi kommer att klara det här också.

XX: Sammanfattningsvis – Sverige har gjort och gör en enorm insats för människor som är på flykt från krig och konflikter, det ska vi vara oerhört stolta över. Men den nuvarande situationen är däremot ohållbar, det bekräftas av de rapporter vi får från både myndigheter, kommuner och andra. Därför behöver vi kraftigt minska antal asylsökande som kommer till Sverige. Av det skälet vill vi tillfälligt anpassa den svenska lagstiftningen till minimikraven enligt

internationella konventioner och EU-rätten, så att fler väljer att söka asyl i andra EU-länder. Och vi har som land ansträngt oss till vårt allra, allra yttersta – nu behöver svenskt flyktingmottagande ett andrum. Med det så är vi beredda att svara på era frågor, varsågod.